

ТУРЕЦКИЙ ЯЗЫК

ЧАЙ ПИЛИ ... ПО-ТУРЕЦКИ ГОВОРИЛИ

Е.И.Ларионова

Учебное пособие
по развитию навыков
устной речи

Е. И. Ларионова

**ЧАЙ ПИЛИ...
ПО-ТУРЕЦКИ
ГОВОРИЛИ**

**Учебное пособие по развитию
навыков устной речи**

**Москва
ТЕЗАУРУС
2012**

УДК 811.512.161=512.161(075)

ББК 81.2Тур-4

Л25

Ларионова Е.И.

Л25

Чай пили... по-турецки говорили. Учебное пособие по развитию навыков устной речи. – М.: ТЕЗАУРУС, 2012. – 100 с.

ISBN 978-5-98421-168-0

Многие с детства помнят слова: «Чай пили, чашки били, по-турецки говорили». Происхождение детской считалочки и ее связь с турецким языком далеко не ясны; бесспорно только одно – чай имеет большое значение в повседневной культуре России и Турции. Как и русские, турки ходят в гости «на чай»; а слова «чай» и «самовар» звучат на русском и турецком языках практически одинаково. Несмотря на то, что традиции чаепития в России и Турции отличаются друг от друга, распитие этого напитка в обеих странах издавна является признаком дружелюбия и гостеприимства, поводом для задушевной беседы. Турецкая пословица «Разговор без чая как небо без луны», несомненно, будет понятна и близка любому русскому человеку. Пособие, которое Вы держите в руках, поможет Вам научиться вести разговор по-турецки на самые различные темы. Тексты и упражнения, представленные здесь, направлены на отработку разговорных навыков в условиях неязыковой среды и будут полезны тем, кто только начинает или же продолжает изучать турецкий язык в ВУЗе, на языковых курсах или самостоятельно.

УДК 811.512.161=512.161(075)

ББК 81.2Тур-4

Учебное издание

Ларионова Е.И.

Чай пили... по-турецки говорили

Учебное пособие по развитию навыков устной речи

Гл. редактор Н.И.Крылова

Зав. издательским отделом М. Александров

ИД № 03952 от 07.02.2001. Подписано в печать 01.08.2012. Формат 60x90 1/16. Печать цифровая. Бум. офсетная. Гарнитура Times. 6,25 п.л.

Тираж 500 экз. Заказ 0172

НИИИП «ТЕЗАУРУС»

121248, Москва, Украинский бульвар, 3/5, корп. 2

Тел./факс (499) 252 14 31 • E-mail: tez_post@mail.ru

ISBN 978-5-98421-168-0

© Ларионова Е.И., 2012

© ТЕЗАУРУС, 2012

İÇİNDEKİLER

Содержание

	İçindekiler (Содержание).....	3
	Önsöz (Предисловие).....	4
KONU 1.	Evim (Мой дом).....	6
KONU 2.	Kendimi anlatıyorum (О себе).....	10
KONU 3.	Ailem (Моя семья).....	15
KONU 4.	Bir iş günüm (Мой рабочий день).....	19
KONU 5.	Hafta sonu (Выходные).....	24
KONU 6.	Özgeçmişim (Моя биография).....	28
KONU 7.	Tatil (Каникулы).....	31
KONU 8.	Mevsimler (Времена года).....	35
KONU 9.	Türkiye (Турция).....	41
KONU 10.	İstanbul (Стамбул).....	48
KONU 11.	Atatürk (Ататюрк).....	55
KONU 12.	Türkiye’de Bayramlar (Праздники в Турции)	61
KONU 13.	Türkçe (Турецкий язык).....	68
KONU 14.	Rusya (Россия).....	74
KONU 15.	Moskova (Москва).....	81
KONU 16.	Moskova’nın tarihi (История Москвы).....	87
	Cevap Anahtarı (Ключи).....	95

ÖNSÖZ

Предисловие

Настоящее пособие рассчитано на слушателей, изучающих турецкий язык с нуля на языковых курсах, в ВУЗах и самостоятельно. Распределение материала от простого к сложному позволяет использовать устные темы в качестве дополнительного материала для занятий на всем протяжении первого года обучения турецкому языку.

В пособие, условно разделенное на две части, вошли шестнадцать тем. Тексты первой части максимально направлены на отработку разговорных навыков в условиях неязыковой среды. Темы из второй части пособия ставят целью сформировать у слушателей страноведческую базу и подготовить их для дальнейшего общения и работы в сфере деловых и туристических контактов между Россией и Турцией.

Каждая из тем пособия представлена как единый обучающий комплекс, направленный на развитие у учащихся навыков чтения, перевода, и, в первую очередь, говорения. Основной текст каждой темы сопровождается развернутым

словарем (**SOZLUK**), где наряду с наиболее употребительной в современном турецком языке лексикой приводятся сложные для запоминания устойчивые словосочетания, имена собственные и реалии. Далее следует серия упражнений (**ALİŞTİRMA 1, 2,...**) для закрепления лексико-грамматического материала темы. Упражнения на перевод с русского языка на турецкий язык снабжены ключами (**CEVAP ANAHTARI**), приведенными в конце учебного пособия. Упражнения по выявлению верных и неверных утверждений и вопросы направлены на устную активизацию пройденного материала.

1 Evim

Мой дом

Burası benim apartmanım. Apartmanım dokuz katlı, büyük ve temiz. Apartmanda asansör var. Her katta dört daire var. Benim dairem dördüncü katta, asansörün sağında. Dairem çok büyük değil ama güzel. Dairemin iki odası, mutfığı, koridoru, banyosu, tuvaleti ve iki balkonu var.

Evimin en büyük yeri salon. Salon oldukça geniş. Salonun bir penceresi var, pencerede beyaz tüller ve kahve rengi perde var. Pencere kenarında bir saksı, saksı içinde çiçekler var: mor menekşeler ve yeşil kaktüsler. Salonun duvarları açık sarı. Odanın bir köşesinde sarı renk deri divan var. Divanın üstünde bir raf, rafta küçük biblo, kutu ve mumlar var. Divanın önünde bir sehpa var. Sehpada birkaç gazete ve televizyon kumandası var. Bir televizyonumuz var. Televizyon divanın karşısında, bir masanın üstünde. Televizyonun rengi siyah. Divanın yanında bir koltuk var. Koltukta ise beyaz kedi var. Kedi çok sevimli. Adı Sezar. Salonun diğer köşesinde bir masa ve üç sandalye var. Bu masanın yanında büyük bir kitaplık, kitaplıkta ise birçok kitap var.

Yatak odası fazla büyük değil. Bu odanın da bir penceresi var. Duvarların rengi açık yeşil. Yatak odasında yatak, elbise dolabı, bir de çalışma masası var. Çalışma masasında bir lâmba, birkaç kitap, defter, kalem, dizüstü bilgisayar var.

Dairemin mutfığı oldukça küçük. Mutfağın bir penceresi var. Pencerede jalüzi var. Mutfakta buz dolabı, fırınlı ocak, davlumbaz, bir masa, iki tabure, lâvabo, bulaşık makinesi ve mutfak takımı var.

Çaydanlık ocakta, demlik ise masada. Ayrıca mutfakta meyve suyu sıkacağı ve tostör var. Burada da bir televizyon var. Televizyon duvarda. Şu anda televizyon açık, televizyonda güzel bir program var.

Banyoda bir küvet ve lâvabo, klozet ve çamaşır makinesi var. Koridorda ise ayakkabılık, askılık ve büyük bir ayna var. Burada bir halı var. Halı yerde. Evim oldukça küçük, ama çok güzel ve rahat.

SÖZLÜK

açık светлый, ясный; включенный (<i>о технике</i>)	davlumbaz кухонная вытяжка
apartman подъезд, многоквартирный дом	demlik (-ği) чайник (<i>для заварки</i>)
asansör лифт	deri кожа, кожаный
askılık вешалка (<i>для одежды</i>)	dizüstü bilgisayar ноутбук
ayakkabılık (-ği) обувной шкаф	duvar стена
ayna зеркало	elbise dolabı платяной шкаф
áyrıca кроме того, к тому же	fırınlı ocak (-ği) плита с духовым шкафом
banyo ванная комната	halı ковер
biblio безделушка	kat этаж
bulaşık makinesi посудомоечная машина	kitaplık (-ği) книжный шкаф
buz dolabı холодильник	klozet унитаз
çalışma masası рабочий стол	koltuk (-ğu) кресло
çamaşır makinesi стиральная машина	köşe угол
çaydanlık (-ği) чайник (<i>для воды</i>)	kumanda пульт (<i>управления</i>)
daire квартира	kutu шкатулка, коробка
	küvet ванна
	lâvabo раковина
	menekşe фиалка
	meyve suyu sıkacağı соковы-

жималка	rahat уютный
mum свеча	renk (-gi) цвет
mutfak (-ğ1) кухня	sağında, -(n)In справа от...
mutfak takımı кухонный гар- нитур	saksı цветочный горшок
oldukça довольно	salon гостиная
pencere окно	sehpa журнальный столик
pencerenin kenarı подокон- ник	sevimli милый, симпатичный
perde шторы	tabure табурет
raf полка	temiz чистый
	yer место, пол
	yatak odası спальня

ALİŞTİRMA 1

Найдите в тексте турецкие эквиваленты:

Девятиэтажный, чистый и уютный дом; на четвертом этаже; справа от лифта; на подоконнике; в одном углу гостиной; в другом углу гостиной; над диваном; перед диваном; напротив дивана; рядом с диваном; цвет стен; в спальне; в платяном шкафу; на рабочем столе; ноутбук; холодильник; посудомоечная машина; стиральная машина; кухонный гарнитур; чайник; вытяжка; соковыжималка; большое зеркало; довольно маленький ковер.

ALİŞTİRMA 2

Переведите на турецкий язык следующие предложения:

1. Наша квартира на третьем этаже, справа от лифта.
2. В нашей квартире три комнаты, кухня, коридор, ванная и туалет.
3. Самая большая комната нашей квартиры – гостиная.
4. В одном углу гостиной – диван, в другом углу – книжный шкаф.
5. Белая кошка на зеленом кресле.
6. Рядом с креслом стол и че-

тыре стула. 7.Платяной шкаф и рабочий стол в спальне. 8.На кухне холодильник, посудомоечная машина и кухонный гарнитур. 9.Соковыжималка и тостер на столе. 10.На полу в коридоре довольно большой ковер.

ALİŞTIRMA 3

Определите, верны (D – doğru) или неверны (Y – yanlış), согласно тексту, следующие утверждения:

	D	Y
1 Benim dairem dördüncü katta, asansörün karşısında.	✓	
2 Evimin en büyük odası, yatak odası.		
3 Televizyon kumandası sehpa.		
4 Yatak odasında sadece yatak var.		
5 Küvet ve çamaşır makinesi banyoda.		

ALİŞTIRMA 4

Ответьте на вопросы:

- 1.Apartmanın kaç katı var? Metindeki daire kaçınca katta?
- 2.Dairenin kaç odası var?
- 3.Evin en büyük odası hangisi?
- 4.Salonda neler var?
- 5.Televizyonun rengi ne?
- 6.Kedinin adı ne? Nasıl bir kedi? Kedi nerede?
- 7.Yatak odası büyük mü? Orada neler var?
- 8.Bulaşık makinesi ve meyve suyu sıkacağı nerede?
- 9.Mutfakta televizyon açık mı kapalı mı? Televizyonda ne var?
- 10.Banyoda büyük bir ayna var mı?

2 Kendimi Anlatıyorum

O cebe

Size kendimi anlatmak istiyorum. Adım Olga. Yirmi altı yaşındayım, bekârim. Uzun boylu ve zayıfım. Büyük yeşil gözlerim, kızıl saçım var. Saçım uzun değil, kısa.

Aslen Nijni Novgorod'lyuyum, ama şimdi Moskova'da yaşıyorum. Evim merkezde değil, merkezden uzakta bulunuyor. Moskova'da bir turizm şirketinde menecer olarak çalışıyorum. İngilizce biliyorum, şimdi kurslarda Türkçe öğreniyorum. Türkçe ile çalışmak istiyorum, çünkü Türkçe bir Doğu dili ve bugünlerde çok popüler bir dil. Günümüzde Doğu dili bilmek çok önemli. Bir de şimdi Rus-Türk ilişkileri çok hızlı geliyor. Bu dil ile hem kamu sektöründe, hem de özel sektörde çalışmak mümkün. Moskova'da birçok Türk şirketi, Türkiye'de ise birçok Rus şirketi iş yapıyor. Bugünlerde Türkçe, insana büyük imkanlar sağlıyor.

Her gün saat dokuzda çalışmaya başlıyorum, mesaim saat altıda bitiyor. Hafta içi araba kullanmıyorum, çünkü Moskova'da akşam saatlerinde trafik çok yoğun. İşten sonra eve metroyla gidiyorum. Evde yemek yiyorum, biraz televizyon seyrediyorum, İnternet'e giriyorum, yeni şeyler öğreniyorum. Evde ve işyerimde her gün bilgisayar kullanıyorum. Dizüstü bilgisayarım da var, onu sadece evde değil, farklı yerlerde, meselâ kafelerde kullanıyorum. Akşam saat on bir buçukta yatağa giriyorum. Haftada iki defa Türkçe dersim var, onun için pazartesi ve çarşamba akşamı kursa gidiyorum, sonra da evde ders çalışıyorum. İş günlerim genellikle böyle geçiyor.

Hafta sonları arkadaşlarımla görüşüyorum, Moskova'yı geziyoruz, sinemaya veya tiyatroya gidiyoruz. Hobilerim var. Boş zamanlarımda kitap okumayı, müzik dinlemeyi ve seyahat etmeyi çok seviyorum. Sık sık yurt dışına, Türkiye'ye, Mısır'a ve Avrupa'ya gidiyorum.

Ayda bir iki defa memleketime gidiyorum, ailemle vakit geçiriyorum. Ailem fazla kalabalık değil, dört kişiyiz. Benim babam, annem ve ağabeyim var. Babam bir şirkette müdür olarak çalışıyor. Annem çalışmıyor, ev hanımı, ağabeyim bir yabancı şirkette çalışıyor, İngilizce ve Almanca biliyor. Tabii, ailem bu kadar değil. Benim Rusya'da ve yurt dışında çok akrabam var, onlarla bazen telefonlaşıyor konuşuyoruz.

SÖZLÜK

ağabey (abi) старший брат	Doğu dili восточный язык
aile семья	ev hanımı домохозяйка
akraba родственник	geçmek проходить
Almanca немецкий язык	gelişmek развиваться
anlatmak,-(y)I рассказывать о	görüşmek видеться
(чем-л.)	günümüzde в наши дни
anne мать	hafta içi (в) будние дни
áslen родом из...	hafta sonları (в) выходные дни
baba отец	hızlı быстро, стремительно
bekâr холостой, не замужем	imkan возможность
bugünlerde теперь, сейчас	İngilizce английский язык
bulunmak находиться	iş yapmak вести дела (бизнес)
defa раз	kalabalık многолюдный
ders çalışmak заниматься, де- лать уроки	kamu sektörü государствен- ный сектор

kendi сам	seyahat etmek путешествовать
kızıl рыжий, красный	sık sık часто
kullanmak пользоваться (чем-л.)	şirket компания
memleket родина, родные места	tabii конечно
mesai рабочий день	telefonlaşmak созваниваться
meselâ например	trafik дорожное движение
Mısır Египет	Türkçe турецкий язык
mümkün возможный, возможно	uzun boylu высокий (о человеке)
olarak в качестве, как	vakit geçirmek проводить время
öğrenmek изучать, узнавать	yabancı иностранный; иностранец
özel sektör частный сектор	yatağa girmek ложиться спать
Rus-Türk ilişkileri российско-турецкие отношения	yoğun интенсивный, загруженный
sağlamak, -(y)I обеспечивать, предоставлять	yurt dışında за границей
	zayıf худой, стройный

ALİŞTİRMA 1

Aşağıdaki kelimelerin Türkçe karşılıklarını bulun:

Рассказывать о себе; быть родом из Нижнего Новгорода; работать с турецким языком; восточный язык; к тому же; российско-турецкие отношения; быстро развиваться; государственный сектор; частный сектор; турецкая компания; предоставлять большие возможности; загруженное дорожное движение; поэтому; заходить в Интернет; узнавать много нового; пользоваться компьютером; не только дома, но и в других местах; в

выходные дни; проводить время с семьей; домохозяйка; созваниваться.

ALİŞTİRMA 2

Aşağıdaki cümleleri Rusça'dan Türkçe'ye çevirin:

1.Я хочу рассказать вам о себе. 2.Я родом из Владимира, но сейчас живу в Москве. 3.Я работаю менеджером в крупной туристической компании. 4.Я изучаю турецкий язык на курсах. 5.С турецким языком можно работать как в государственном, так и в частном секторе. 6.Российско-турецкие отношения в наши дни стремительно развиваются. 7.Вместе с моими друзьями я хожу в театр или в кино. Так я провожу свое свободное время. 8.Конечно, это не вся моя семья. 9.Мы часто созваниваемся с моими друзьями. У меня много друзей за границей. 10.Иногда я езжу в родной город, провожу время со своей семьей.

ALİŞTİRMA 3

Aşağıdaki cümlelerden doğruları 'D', yanlışları 'Y' ile işaretleyin:

	D	Y
1 Olga, yirmi sekiz yaşında, evli.		
2 Olga, kursta Almanca öğreniyor.		
3 Olga, işyerinden eve arabayla gidiyor.		
4 Olga, hafta sonlarını evde geçiriyor.		
5 Olga'nın ailesi fazla kalabalık değil.		

ALİŞTIRMA 4

AŐaŐıdaki sorulara ayrıntılı cevap verin:

- 1.Adınız, soyadınız ne?
- 2.Kaç yaŐındasınız?
- 3.Nasıl birisiniz? Kendinizi tarif ediniz.
- 4.Aslen nerelisiniz? Şimdi nerede yaŐıyorsunuz?
- 5.Çalışıyor veya okuyor musunuz?
- 6.Nerede okuyorsunuz?
- 7.Hangi bđlümde okuyorsunuz?
- 8.Hangi yabancı dilleri biliyorsunuz? Hangi yabancı dilleri öğrenmek istiyorsunuz?
- 9.Neden Türkçe öğreniyorsunuz?
- 10.Türkçe ile çalışmak istiyorsunuz?
- 11.Hangi sektörde çalışmak istiyorsunuz?
- 12.Sizce, Türkçe perspektif bir dil mi?
- 13.Her gün saat kaçtan kaçta kadar çalıŐıyorsunuz?
- 14.Dersten sonra ne yapıyorsunuz?
- 15.İŞ yerinizden eve nasıl gidiyorsunuz? Yola çok vakit harcıyor musunuz?
- 16.Araba kullanıyor musunuz? Bilgisayar kullanıyor musunuz?
- 17.İŞ günlerinizi ve hafta sonlarınızı nasıl geçiriyorsunuz?
- 18.Hobileriniz var mı? Boş zamanlarınızı nasıl geçiriyorsunuz?
- 19.Yurt dışına gidiyor musunuz?
- 20.Aileniz büyük mü? Beraber mi kalıyorsunuz?

3 Ailem

Моя семья

Merhaba, adım Elena. Size ailemi anlatmak istiyorum. Ben Saratov'dan geliyorum, şimdi de Moskova'da oturuyorum, çünkü burada bir üniversitede Dünya Ekonomisi Bölümü'nde okuyorum. Evli değilim.

Ailem Saratov'da yaşıyor, fazla kalabalık değiliz. Ailemde dört kişi var: ben, babam, annem ve ağabeyim. Babam elli yaşında, bir şirkette müdür olarak çalışıyor. Annem kırk sekiz yaşında, çalışmıyor, ev hanımı, ev işlerini yapıyor, bazen ağabeyimin çocuklarına, yani kendi torunlarına bakıyor. Ağabeyim otuz üç yaşında, bir yabancı şirkette çalışıyor, İngilizce ve Almanca biliyor. Ağabeyimin adı Sergey. O evli, iki çocuğu var, biri kız, biri erkek. Kız yeğenim İra üç yaşında, çocuk bahçesine gidiyor. Erkek yeğenim Yegor çok küçük, beş aylık bir bebek, bu yüzden ağabeyimin eşi Katya şimdi çalışmıyor, bebeğine bakıyor.

Tabii, ailem bu kadar değil. Benim babaannem var, Saratov'da yaşıyor, emekli ve yazın bütün vaktini yazlıkta geçiriyor, çiçek, meyve ve sebzeleri yetiştiriyor. Anneannem ve dedem ise Soçi'de yaşıyorlar, onlar da emekli. Yazın ailece onlarda birkaç hafta geçiriyoruz, her gün denize giriyoruz, güneşleniyoruz, bol bol meyve ve sebze yiyoruz. Anneannem çok güzel yemekler yapıyor. Benim başka akrabalarım da var, onlarla bazen telefonda konuşuyoruz.

Ailemin evi Saratov'da. Saratov çok güzel bir şehir, orada yaklaşık bir milyon insan yaşıyor. Evimiz çok büyük değil.

Evimizin üç odası, banyosu, tuvaleti ve mutfuğı var. Evimizde şimdi sadece annem ve babam kalıyor, çünkü ağabeyim ailesiyle beraber kendi evlerinde, annebabamdan ayrı yaşıyor. Evcil hayvanımız var, çok şirin bir kedi.

Ayda bir iki defa memleketime gidiyorum, ailemle vakit geçiriyorum. Babamın arabası var, onun için bazen arabayla dolaşıyoruz. Ara sıra hep beraber parka ya da tiyatroya gidiyoruz, akşamları ağabeyime misafirliğe gidiyoruz, birlikte yemek yiyoruz, bol bol sohbet ediyoruz. Ailemi çok seviyorum, bazen annebabamı çok özlüyorum, o zaman onları arıyorum, hal hatır soruyorum ve biraz özlem gideriyorum.

SÖZLÜK

ailéce всей семьей	beş aylık пятимесячный
anneanne бабушка (<i>no mame-ri</i>)	bol bol много
ara sıra время от времени, иногда	bu yüzden по этой причине
arabayla dolaşmak кататься на машине	çocuk bahçesi детский сад
aramak -(y)I – звонить (<i>кому-л.</i>), искать	çünkü потому что
ayrı отдельный, отдельно	denize girmek купаться в море
babaanne бабушка (<i>no otcu</i>)	Dünya Ekonomisi Bölümü факультет Мировой экономики
bakmak -(y)A присматривать за (<i>детьми, вещами</i>)	emekli пенсионер
başka другой	eş супруг, супруга
bázen иногда	evcil hayvan домашнее животное
bebek ребенок (<i>грудной</i>)	evli женатый, замужняя
	güneşlenmek загорать
	hal hatır sormak спрашивать о здоровье

kalmak оставаться, останав- ливаться, жить	sebze овощ
kendi свой, собственный	sohbet etmek беседовать
meyve фрукт	şirin милый
misafirliğine gitmek -(n)In хо- дить в гости к (<i>кому-л.</i>)	torun внук, внучка
o zaman тогда (<i>вводное слово</i>)	yaklaşık примерно, приближи- тельно
özlem gidermek утолять тоску	yazlık дача, летний дом
özlemek скучать	yeğen племянник, племянница
	yetiştirmek выращивать

ALİŞTİRMA 1

Aşağıdaki kelimelerin Türkçe karşılıklarını bularak cümle kurun:

Работать директором; заниматься домашними делами; присматривать за внуками; работать в иностранной компании; ходить в детский сад; по этой причине; присматривать за ребенком; проводить все время на даче; выращивать овощи и фрукты; быть на пенсии; купаться в море; загорать; примерно миллион человек; жить отдельно от родителей; домашнее животное; кататься на машине; ходить в гости к друзьям; справляться о здоровье.

ALİŞTİRMA 2

Aşağıdaki cümleleri tercüme edin:

1.Я хочу рассказать вам о своей семье. 2.Моя семья не слишком большая. 3.Мой отец – директор в компании, а мама – домохозяйка. 4.Моя бабушка на пенсии, присматривает за внуками. 5.Иногда мы всей семьей отправляемся в Сочи. 6.У моего брата есть собственная семья, поэтому он живет отдельно от наших родителей. 7.Все вместе мы идем в гости к друзьям

или в театр. 8.Я очень скучаю по своей семье и часто звоню родителям. 9.Нашего кота зовут Барс. 10.Мой старший брат знает несколько иностранных языков и работает в иностранной компании.

ALİŖTIRMA 3

AŖađıdaki cümlelerden doğruları 'D', yanlışları 'Y' ile iŖaretleyin:

	D	Y
1 Elena'nın ailesi Saratov Ŗehrinde oturuyor.		
2 Elena'nın üç yeğeni var.		
3 Elena'nın yengesi alıŖmıyor, çocuğuna bakıyor.		
4 Elena'nın bir dedesi var.		
5 Elena, ailesiyle vakit geçirmiyor.		

ALİŖTIRMA 4

AŖađıdaki sorulara ayrıntılı cevap verin:

- 1.Evli misiniz, bekâr mısınız?
- 2.Aileniz büyük mü?
- 3.Ailenizde kaç kiŖi var? Onlar kim?
- 4.Anneniz, babanız ve kardeŖiniz ne iŖ yapıyorlar?
- 5.Büyükanne ve dedeniz hayatta mı?
- 6.Aileniz nerede yaŖıyor?
- 7.Siz ailenizden ayrı mı yaŖıyorsunuz?
- 8.Evcil hayvanınız var mı?
- 9.Ailenizle beraber vakit geçiriyor musunuz?
- 10.Aile sizin için önemli mi?

4 Bir iş günüm

Мой рабочий день

Hafta içi sabahları çok erken, saat yedide (7.00'da) kalkıyorum ve yatağımı topluyorum. Banyoya gidip elimi yüzümü yıkıyorum, dişlerimi fırçalıyorum, saçlarımı tarıyorum, on dakika içinde giyiniyorum. Daha sonra mutfığa gidiyorum ve kahvaltımı hazırlıyorum. Yedi buçukta (7.30'da) kahvaltıma başlıyorum. Kahvaltıda bir peynirli sandviç yiyorum, bir bardak sütlü kahve içiyorum. On beş dakika sonra kahvaltım bitiyor. Kahvaltıdan sonra ceketimi ya da paltomu giyiyorum ve sekize on kala (7.50'da) okula gitmek için evden çıkıyorum.

Üniversitede okuyorum. Dersler her gün tam saat dokuzda (9.00'da) başlıyor. Bu saatlerde Moskova yolları genellikle çok kalabalık oluyor, ayrıca merkezde bir park yeri bulmak oldukça zor. Bundan dolayı derse geç kalmamak için araba kullanmıyorum, Üniversiteye metroyla, metroya kadar ise yürüyerek gidiyorum. Yolum kırk beş-elli dakika sürüyor, bu zaman içinde kitap okumayı çok seviyorum. Saat dokuza çeyrek kala (8.45'da) üniversitede oluyorum. Paltomu gardroba bırakıyorum ve dördüncü kata çıkıyorum. Dersten önce ev ödevimi tekrarlıyorum, derse hazırlık yapıyorum. Sonra dersler başlıyor. Saat on ikiyi çeyrek geçeden (12.15'den) saat bire (13.00'a) kadar öğle tatili. Bu sırada aşağıdaki lokantaya iniyorum, öğle yemeğimi yiyorum, yemekten sonra sınıf arkadaşlarımla sohbet ediyorum. Öğle tatilinden sonra dersler tekrar başlıyor. Genelde her gün dört dersim oluyor. Son ders saat dördü on beş geçe (16.15'da) bitiyor. Dersten sonra

dördüncü kattaki kafeteryaya gidiyorum, çay içiyorum. Daha sonra kütüphaneye iniyorum, orada ders çalışıyorum.

Üniversiteden saat altıda (18.00'da) çıkıyorum, bir saat sonra evde oluyorum. Saat yediyi yirmi geçe (19.20'de) akşam yemeğimi yiyorum, saat sekizde (20.00'da) televizyonda haberleri izliyorum. Ondan sonra sınıf raporum için kitap ve dergileri inceliyorum. Bazen İnternet'e giriyorum, e-maillerimi kontrol ediyorum, bazı mektuplara cevap veriyorum, haber okuyorum. En geç saat on ikide yatıyorum. Bir iş günüm böyle geçiyor.

SÖZLÜK

aşağıda внизу	erken рано
ayrıca к тому же	ev ödevi домашнее задание
bazı некоторые	fırçalamak чистить (<i>щеткой</i>)
bırakmak оставлять	geç kalmak опаздывать
bitmek заканчиваться	genelde обычно
bu sırada в это время	genellikle обычно
bundan dolayı в связи с этим, поэтому	giyinmek одеваться
ceket пиджак, куртка	giymek надевать
cevap vermek отвечать	hafta içi будний день
çıkmaк выходить	hazırlamak готовить
dergi журнал	hazırlık yapmaк готовиться, вести подготовку
diş зуб	incelemek изучать
elini yüzünü yıkamaк умы- ваться	inmek спускаться
e-mail (elektronik mektup)	izlemek смотреть (<i>телевизор</i>)
электронное письмо	kafeterya кафетерий, кафе
en geç самое позднее	kahvaltı завтрак
	kontrol etmek проверять

lokánta столовая, ресторан (<i>симообслуживание</i>)	tam saat dokuzda ровно в девять часов
öğle tatili обеденный перерыв	taramak причесывать
palto пальто	tekrar снова, опять
park yeri парковочное место	tekrarlamak повторять
peynir сыр	yatağını toplamak, -(n)In заправлять кровать
saç волос, волосы	yatmak ложиться спать
sandviç бутерброд	yürüyerek gitmek идти пешком
sınıf raporu курсовая работа	zor сложный, трудный
sohbet etmek общаться, разговаривать	

ALİŞTİRMA 1

Aşağıdaki kelimelerin Türkçe karşılıklarını bularak cümle kurun:

По утрам в будние дни; убирать кровать; умываться; чистить зубы; причесываться; одеваться; готовить завтрак; бутерброд с сыром; кофе с молоком; находить место для парковки; ездить на метро; идти пешком; готовиться к уроку; обеденный перерыв; обедать; общаться с друзьями; обычно; ужинать; ложиться спать.

ALİŞTİRMA 2

Aşağıdakileri tercüme edin:

Завтракать за десять минут; в семь часов утра; в половине восьмого; через пятнадцать минут; выходить из дома без десяти восемь; начинаться ровно в девять утра; продолжаться сорок пять минут; заканчиваться в четверть пятого; в восемь часов вечера; самое позднее в двенадцать часов ночи.

ALİŞTİRMA 3

Aşağıdaki cümleleri tercüme edin:

1. В будние дни я рано встаю и поздно ложусь спать. 2. Я иду в ванную, умываюсь и причесываюсь. 3. Чтобы поехать в университет, я выхожу из дома ровно в восемь утра. 4. Чтобы не опаздывать на занятия, в университет я еду на метро. 5. Я прихожу в университет без десяти девять. 6. Обеденный перерыв продолжается с десяти минут первого (12.10) до без пяти минут первого (12.50). 7. Каждый день у меня бывает по четыре занятия. 8. Чтобы пообедать, я спускаюсь в столовую на первом этаже. 9. Я прихожу домой в семь часов, ужинаю и смотрю новости. 10. После ужина я обычно захожу в Интернет и проверяю свою электронную почту.

ALİŞTİRMA 4

Aşağıdaki cümlelerden doğruları 'D', yanlışları 'Y' ile işaretleyin:

	D	Y
1 Hafta içi biraz geç kalkıyorum.		
2 Kahvaltıma saat yediyi yirmi beş geçe başlıyorum.		
3 Üniversitedeki dersler tam saat dokuzda başlıyor.		
4 Öğle tatili kırk dakika sürüyor.		
5 Saat yediyi on beş geçe akşam yemeğimi yiyorum.		

ALİŞTİRMA 5

Aşağıdaki sorulara cevap verin:

1. Hafta içi sabahları saat kaçta kalkıyorsunuz?
2. Kalktıktan sonra ne yapıyorsunuz?
3. Sabahları kahvaltıda ne yiyorsunuz, ne içiyorsunuz?
4. Evden saat kaçta çıkıyorsunuz?

- 5.Okula nasıl gidiyorsunuz? Yolunuz uzun sürüyor mu?
- 6.Dersiniz saat kaçta başlıyor? Dersten önce ne yapıyorsunuz?
- 7.Her gün kaç dersiniz oluyor? Dersleriniz nasıl geçiyor?
- 8.Öğle tatiliniz saat kaçtan kaçta kadar devam ediyor?
- 9.Öğle yemeğinizi nerede yiyorsunuz?
- 10.Okulunuzdaki dersler saat kaçta bitiyor? Dersten sonra nereye gidiyorsunuz?
- 11.Eve saat kaçta dönüyorsunuz?
- 12.Akşam yemeğinizi evde mi yiyorsunuz?
- 13.Akşam evde neler yapıyorsunuz?
- 14.Saat kaçta yatıyorsunuz?

5 Hafta Sonu

ВЫХОДНЫЕ

Hafta sonu üniversiteye gitmiyorum. Geçen hafta sonu çok iyiydi. Cumartesi günü saat dokuz buçukta kalktım, mutfağa gittim, televizyon açtım ve haberleri izledim. Güzel bir kahvaltı yaptım. Kahvaltıda iki kaşarlı tost, haşlanmış yumurta ve bir meyveli yoğurt yedim, bir bardak çay içtim.

Cumartesi sabahı genel olarak arkadaşlarımla sinemaya gidiyoruz. Onun için kahvaltıdan sonra semtimdeki alışveriş merkezine gittim. Alışveriş merkezi fazla büyük değil, fakat orada birkaç sinema salonu var. Arkadaşlarla kasaların önünde buluştuk, vizyondaki filmlerden ‘Melekler ve Şeytanlar’ filmini seçtik, saat on birdeki filme bilet aldık ve salona girdik. Filmi beğendik, macera filmiydi. Baş rollerde Tom Hanks ve Ewan McGregor oynadı. Film iki saatten fazla sürdü, filmden sonra hep beraber bir kafeye gittik. Orada birer kahve içtik, biraz sohbet ettik. Sonra eve dönmek için arkadaşlarımla vedalaştım ve onlardan ayrıldım. Yolda markete uğradım, alışveriş yaptım. Eve geldim, öğle yemeğimi yedim, temizlik yaptım, biraz dinlendim ve akşama doğru ev ödevlerimi yapmaya başladım. Türkçe ve İngilizce çalıştım, birkaç metin okudum ve alıştırmaları yaptım. Akşam İnternet’e girdim, e-maillerime baktım, bazı mektuplara cevap yazdım. Bilgisayarımı kapattım ve saat on iki buçukta yatağa girdim.

Pazar sabahı biraz erken, yani saat sekizde kalktım, çünkü annebabama gitmeyi planladım. Onları iki haftada bir ziyaret

çdiyorum. Ailem Moskova’da değil, başka bir şehirde oturuyor. Oraya arabayla gittim, yol iki saat sürdü. Bütün gün annebabamdaydım. Beraber ormana gittik, bol bol dolaştık, temiz hava aldık. Orman çok güzeldi. Ondan sonra akşam yemeğimizi yedik. Akşam saat sekizde eve dönmeye karar verdim. Moskova’ya oldukça geç döndüm. Yeni hafta için hazırlık yaptım ve saat on ikide yattım. Hafta sonum böyle geçti.

SÖZLÜK

açmak включать (о технике, электронике)	haşlanmış yumurta вареное яйцо
akşama doğru ближе к вечеру, под вечер	hep beraber все вместе
alış veriş merkezi торговый центр	iki haftada bir раз в две недели
alış veriş yapmak делать покупки	iki saatten fazla более двух часов
ayrılmak, -DAn уходить, покидать	kahvaltı yapmak завтракать
baş rol главная роль	kapatmak выключать (технику, электронику)
beğenmek, -(y)I нравиться	karar vermek, -(y)A принимать решение
*filmi beğendim фильм мне понравился	kasa касса
birer по одному	kaşar сыр (вид сыра)
buluşmak встречаться	macera приключение
dinlenmek отдыхать	market продуктовый магазин
dönmek возвращаться	Melekler ve Şeytanlar «Ангелы и демоны»
geçen прошедший, прошлый	metin (-tni) текст
genel olarak обычно	ondan sonra затем, потом
hafta sonu выходные дни	orman лес

oynamak играть	уборку
planlamak, -(y)İ планировать (что-л.)	uğramak, -(y)A заходить, за- бегать (куда-л.)
seçmek выбирать	vedalaşmak, ile прощаться (с кем-л.)
semt район	vizyon прокат (фильма)
sinema salonu кинозал	yatağa girmek ложиться спать
temiz hava almak дышать свежим воздухом	yoğurt йогурт
temizlik yapmak делать	ziyaret etmek, -(y)İ навещать

ALİŞTİRMA 1

Aşağıdaki kelimelerin Türkçe karşılıklarını bularak cümle kurun:

В выходные дни; в прошлые выходные; вставать в половине десятого; включать телевизор; завтракать; тост с сыром; чай с сахаром; ходить в кино; торговый центр; кинозал; встречаться перед кассами; фильмы в прокате; в главных ролях; длиться более двух часов; фильм нам очень понравился; выпивать по чашке кофе; прощаться с друзьями; забегать в магазин; заниматься турецким языком; делать упражнения; выключать компьютер; навещать раз в две недели; ехать на машине; дышать свежим воздухом; решил вернуться домой; возвращаться довольно поздно.

ALİŞTİRMA 2

Aşağıdaki cümleleri tercüme edin:

1.Обыкновенно по утрам в субботу я хожу в кино с друзьями. 2.В нашем торговом центре несколько кинозалов. 3.Мы пошли в кафе, выпили по чашке кофе, и я расстался с друзьями. 4.Я пришел домой, немного отдохнул, убрался и начал заниматься турецким языком. 5.Я выключил компьютер и лег спать. 6.В

поскресенье я встал рано утром, чтобы поехать к родителям. 7.По пути я зашел в магазин, чтобы сделать покупки. 8.Мы пошли в лес, чтобы подышать свежим воздухом. 9.После ужина я решил вернуться домой, так как было уже довольно поздно. 10.Я зашел в Интернет, чтобы проверить свою электронную почту.

ALİŞTIRMA 3

Aşağıdaki cümlelerden doğruları 'D', yanlışları 'Y' ile işaretleyin:

	D	Y
1 Kahvaltıda bir kaşarlı tost yedim ve bir şekerless çay içtim.		
2 Arkadaşlarımla buluşma yeri kasaların önüydü.		
3 Cumartesi günü sinemaya gittik, romantik bir aşk filmini seyrettik.		
4 Filmden sonra evde işim vardı, ondan dolayı arkadaşlarımdan erken ayrıldım.		
5 Annebabamı sık sık ziyaret ediyorum, çünkü Moskova'dan çok uzakta kalmıyorlar.		

ALİŞTIRMA 4

Aşağıdaki sorulara cevap verin:

1.Hafta sonu sabahları saat kaçta kalkıyorsunuz? Kalktıktan sonra ne yapıyorsunuz?

2.Cumartesi ve Pazar sabahları kahvaltıda ne yiyorsunuz, ne içiyorsunuz?

3.Hafta sonunuzu evde mi geçiriyorsunuz? Bir yere gidiyor musunuz? Kimlerle görüşüyorsunuz?

4.Sizce, haftanın en güzel günü hangisi? En zor günü hangisi?

6 Özgeçmişim

Моя биография

Merhaba, adım Aleksandr. Şimdi size özgeçmişimi anlatayım. 1984 yılında Rusya'da doğdum. Burada küçük bir şehirde büyüdüm. Yedi yaşında okula başladım. On yaşındayken ailem Moskova'ya taşındı. Şimdi Moskova'da yaşıyorum. Önce Moskova'da arkadaşlarım yoktu, bütün arkadaşlarım başka şehirde kaldı. Fakat sonra Moskova'yı çok sevdim. Moskova, büyük ve güzel bir şehir. Burada çok güzel müze, tiyatro ve üniversiteler var. İş imkanları da çok. On yedi yaşındayken okulu bitirdim, üniversiteye girmeye karar verdim. Moskova Devlet Üniversitesi'nde okumak istedim, Sosyoloji Bölümü'nü seçtim. Bir sene boyunca sınavlara hazırlık yaptım, sonra sınavları kazandım ve birinci sınıfa başladım.

Üniversitede beş yıl okudum, çok dersim vardı. İngilizce ve Almanca gibi yabancı dilleri öğrendim. İngiltere'ye ve Amerika'ya gittim. Almanya'da bir ay boyunca staj yaptım. 2006 yılında Moskova Devlet Üniversitesi'nden mezun oldum. Üniversite'deyken hem okudum hem de iş hayatına başladım, uluslararası fuarlarda tercüman olarak, sonra da kısa süre içinde bir Amerikan şirketinde menecer olarak çalıştım.

Şimdi Moskova'da bir üniversitede Dünya Ekonomisi Bölümü'nde master yapıyorum. Okulda farklı derslerim var. Ben İngilizce'yi çok iyi, Almanca'yı biraz biliyorum, şimdi de Türkçe öğreniyorum. Daha önce Türkiye'ye birkaç defa gittim, İstanbul,

Ankara ve İzmir gibi büyük şehirleri ziyaret ettim. Türkiye'yi ve Türkleri çok sevdim, onun için üniversitede Türkçe'yi seçtim.

SÖZLÜK

Almánya Германия	magistratüre
Amerika Америка	mezun olmak, -Dan заканчивать ВУЗ
bir senedir целый год	Moskova Devlet Üniversitesi Московский Государственный Университет
bitirmek заканчивать	müze музей
boyunca на протяжении	on yaşındayken когда (мне) было десять лет
büyümek расти	özgeçmiş биография
doğmak родиться	sınav экзамен
Dünya Ekonomisi Bölümü факультет мировой экономики	Sosyoloji Bölümü социологический факультет
fuar выставка	staj yapmak стажироваться
hazırlık yapmak готовиться	taşınmak переезжать
imkan возможность	tercüman переводчик
İngiltere Англия	tiyatro театр
kazanmak успешно сдавать, выигрывать	
kısa süre içinde недолго	
master yapmak учиться в	

ALİŞTİRMA 1

Aşağıdaki kelimelerin Türkçe karşılıklarını bularak cümle kurun:

Родиться и вырасти в России; пойти в школу; переезжать в Москву; заканчивать школу; поступать в университет; целый год готовиться к экзаменам; успешно сдавать экзамены; стажироваться; заканчивать университет; начинать работать; работать переводчиком; учиться в магистратуре; посещать такие города, как Стамбул и Анкара.

ALİŖTIRMA 2

AŖađıdaki cümleleri tercüme edin:

1.Я родился в Новосибирске в 1984 году. 2.Когда мне было одиннадцать лет, моя семья переехала из Новосибирска в Москву. 3.Москва – большой и красивый город, это культурный центр (kültür merkezi) нашей страны. 4.Чтобы поступить в Московский Государственный Университет, я готовился к экзаменам целый год. 5.В течение пяти лет я изучал такие языки, как английский и немецкий. 6.Я окончил университет и начал работать менеджером в одной американской компании. 7.Раньше я несколько раз был в Турции. 8.Несколько месяцев я стажировался в Америке. 9.Я посетил такие крупные турецкие города, как Стамбул, Анкара и Измир. 10.Будучи в университете, я и учился, и работал.

ALİŖTIRMA 3

AŖađıdaki sorulara ayrıntılı cevap verin:

- 1.Nerede, kaç yılında doğdunuz?
- 2.Каç yaşında okula başladınız?
- 3.Ne zaman okulu bitirdiniz?
- 4.Bir şehirden başka bir şehre hiç taşındınız mı?
- 5.Üniversitede okudunuz mu?
- 6.Şimdi okuyor musunuz? Nerede?
- 7.İş tecrübeniz var mı? Ne iş yaptınız?
- 8.Gelecekte ne iş yapmak istiyorsunuz?

7 Tatil

Каникулы

Bu sene üniversitede okumaya başladım. İlk dönem benim için oldukça zor geçti, çünkü ders programı yoğundu, ayrıca çok yeni dersim vardı. Bu dönemin sonunda, Aralık ayında sınav haftası olacak. Yılbaşından sonra ise ana sınavlara gireceğim. Umarım ki sınavları geçerim ve Ocak ayının sonunda iki haftalık tatilim olacak. O zamana kadar çok yorulacağım, onun için güzel bir tatil yapmak isterim.

Geleneksel olarak bütün Rusya üniversitelerinde kış tatili yirmi beş Ocak'ta Kutsal Tatyana gününde bir başka deyişle 'öğrenciler gününde' başlar. Tatyana, Rusya'da alimlerin koruyucu azizi olarak kabul edilir. 25 Ocak'ta üniversitelerde kutlamalar yapılır, çeşitli konserler ve kültürel etkinlikler düzenlenir. Sınıf arkadaşlarımla bu bayramı mutlaka beraber kutlamayı düşünüyoruz.

Tabii ki, kışın Rusya'da tatil yapmak oldukça zor, çünkü dışarıda hava soğuk olur. Ben soğuk havadan korkmam, yalnız kapalı havaları fazla sevmem. Bana göre, kış tatilinde en büyük avantaj kış sporlarıdır. Ben buz pateni ve kayak yapmayı çok severim. Moskova'da kışın dışarıda, açık mekanlarda buz patenleri kurulur. En güzel buz pistleri Kızıl Meydan'da ve büyük parklarda kurulur. Bu kış tatilimde de arkadaşlarımla parka ya da ormana gideceğiz, paten ve kayak yapacağız. Bunun dışında mutlaka kitap okuyacağım, sinema ve kafelere gideceğim. Bir hafta böyle geçecek.

Tatilimin ikinci haftasında da Saratov şehrindeki babaannemi ziyaret etmeyi düşünüyorum, çünkü onu uzun zaman görmedim ve çok özledim. Saratov'da bazı akrabalarımınla görüşeceğiz, gezeceğiz, tiyatroya gideceğiz. Sonra Moskova'ya döneceğim ve yeni dönem için hazırlık yapacağım. Bu kış için böyle tatil planlarım var.

SÖZLÜK

açık mekan открытая площад-	kabul edilmek признаваться,
ка	считаться
alim ученый	Kızıl Meydan Красная пло-
ana sınav экзамен	щадь
avantaj преимущество, плюс	konser концерт
bayram праздник	korkmak, -DAn бояться
bir başka deyişle другими сло-	koruyucu aziz святой-покро-
вами	витель
bunun dışında помимо этого	kurulmak быть построенным,
buz pateni коньки	сооруженным
buz pisti каток	kutlama празднование
çeşitli различный	kutlamak, -(y)I праздновать,
dönem семестр	отмечать
düzenlenmek быть органи-	mútlaka обязательно
зованным, проводиться	sınav haftası зачетная неделя
etkinlik мероприятие	Tatyana günü Татьянин День
geçmek, -(y)I проходить, сда-	umarım ki надеюсь, что...
вать (<i>что-л.</i>)	yalnız только
geleneksel olarak традиционно	Yılbaşı Новый год

ALİŞTIRMA 1

Aşağıdaki kelimelerin Türkçe karşılıklarını bularak cümle kurun:

Первый семестр; зачетная неделя; Новый год; сдавать экзамены; надеюсь, что...; двухнедельные каникулы; традиционно; Татьянин день; покровительница ученых; в высших учебных заведениях; культурные мероприятия; однокурсники; по моему мнению; самое большое преимущество зимних каникул; каток; Красная площадь; собираться навестить родственников; не видеть долгое время; скучать по родственникам.

ALİŞTIRMA 2

Aşağıdaki cümleleri tercüme edin:

1.В конце этого семестра будет проведена зачетная неделя, а в январе, после Нового года, начнутся экзамены. 2.Свои двухнедельные каникулы я собираюсь провести в Москве и в Саратове. 3.Зимние каникулы в России традиционно начинаются двадцать пятого января. 4.В Татьянин день мы с моими однокурсниками обязательно примем участие в празднованиях, а также сходим на концерт. 5.Во время каникул я буду кататься на коньках и на лыжах. 6.Самые лучшие катки Москвы находятся на Красной площади и в больших парках. 7.Я долгое время не виделся со своими родственниками в Саратове, поэтому собираюсь навестить их во время зимних каникул. 8.Мы сходим в театр или в кино, будем гулять в парке или в лесу. 9.За несколько дней до начала нового семестра я вернусь в Москву. 10.Надеюсь, что мои планы на каникулы обязательно осуществятся.

ALİŞTIRMA 3

AŞağıdaki sorulara ayrıntılı cevap verin:

- 1.Üniversitedeki ilk dönem sizin için nasıl geçti? Herhangi bir derste hiç zorluk çektiniz mi?
- 2.Bu dönemde kaç ara sınavınız ve kaç ana sınavınız olacak?
- 3.Sizin üniversitenizde kış tatili ne zaman başlıyor? Ne kadar sürüyor? Önümüzdeki kış tatili için planlarınız belli mi?
- 4.Planlarınızı kısaca anlatır mısınız?

8 Mevsimler

Времена года

Mevsimler, Dünyamızın Güneş çevresinde dönmesiyle oluşur. Türkiye’de, dünyanın birçok ülkesinde gibi bir yılda dört mevsim yaşanır. Bunlar ilkbahar, yaz, sonbahar ve kış.

İlkbahar ayları arasında Mart, Nisan ve Mayıs var. İlkbahar çok hoş bir mevsim. Aynı zamanda bu mevsimde çok ciddi hava değişiklikleri görülür. Bu değişikliklere ilişkin Türklerin ‘Mart ayı dert ayı’ bir atasözü bile var. Mart, Nisan ve Mayıs aylarında günler uzamaya, güneş de fazla ışık ve sıcak vermeye başlar. Bütün doğa uyanır, ağaçlar yeni yaprak çıkarır, çiçekler açar. Karlar erir, göller, nehirler su ile dolar. Bol bol yağmur yağar, sağınak yağışlar başlar, dolu ve sel tehlikesi görülür. İlkbaharda insanlar da yorgun ve halsiz olur.

Haziran, Temmuz ve Ağustos yaz ayları. Yaz, yılın en sıcak mevsimi sayılır. Yazın havalar çok güzel olur, bazen hiç yağmur yağmaz, gökyüzünde hiç bir kara bulut görünmez. Bu mevsimde Türkiye’nin birçok şehrinde kuraklık problemi yaşanır. Yazın insanlar dinlenmek için deniz kıyısına gider, denize girer, kumsalda güneşlenir. Herkes boş vaktini açık havada geçirmek ister, ondan dolayı şehir dışına, Milli Parklara, ormanlara, göllere gider, orada dinlenir, gezer, piknik yapar. Bu mevsimde Türkiye’nin Antalya, Alanya, Marmaris ve Kuşadası gibi şehirlerindeki otellere birçok yabancı ve yerli turist gelir. Türkiye’nin doğal güzellikleri, otellerdeki servis düzeyi ve ‘her şey dahil’ sistemi bütün turistleri memnun eder.

Sonbahar, Eylül ayından Kasım ayının sonuna kadar devam eder. Bu mevsimde günler kısaltmaya, havalar soğumaya başlar. Ağaçların yaprakları sarı, kahverengi ve kırmızı olur, yavaş yavaş dökülür. Hava kapalı olur, yağmur yağar, rüzgâr eser, insanlar daha kalın giysiler giyer. Göçmen kuşlar sıcak ülkelere göç eder, bazı hayvanlar kış uykusuna yatar.

Kış, Aralık, Ocak ve Şubat aylarından oluşur. Kış, yılın en soğuk mevsimidir. Bu mevsimde hava soğuk olur, kar yağar. İnsanlar dağlara gider, kayak ve buz pateni gibi kış sporlarını yapar. Çocuklar kartopu oynar, kardan adam yapar. Türkler, kış turzmini de geliştirmeyi amaçladılar. Bugünlerde bu sektöre yatırımlar yapılır. Dolayısıyla son zamanlarda Türkiye'nin Uludağ, Kartalkaya, Palandöken, Sarıkamış gibi kış turizm merkezleri, yerli ve yabancı turistler arasında popüler olmaya başladı.

SÖZLÜK

açık havada на свежем возду-	doğa природа
хе	doğal природный, естествен-
amaçlamak ставить целью	ный
aynı zamanda в то же время	dolayısıyla в связи с этим
buz pateni коньки	dolmak наполняться
ciddi серьезный	dolu град
çevre окружность, окружение;	dökülmek осыпаться
среда (<i>обитания</i>)	Dünya Земля
dağ гора	düzey уровень
değişiklik изменение	erimek таять
deniz kıyısı морское побе-	esmek дуть (<i>о ветре</i>)
режье	geliştirmek развивать
devam etmek продолжаться	göç etmek мигрировать

göçmen перелетный, кочевой	го-л.), угождать (кому-л.)
gökyüzü небосвод	mevsim время года
görülmek наблюдаться	Milli Park национальный парк
gürünmek показываться	nehir (-hri) река
Güneş Солнце	oluşmak формироваться, состоять из (чего-л.)
güneşlenmek загорать	ondan dolayı по этой причине, в связи с этим
halsiz измотанный, обессиленный (о человеке)	piknik yapmak устраивать пикник
her şey dahil sistemi система «все включено»	rüzgâr ветер
hoş приятный	sağınmak ливень
ışık (-ğı) свет	sayılmak считаться
İlkbahar весна	sel сель
kıln giysiler теплая одежда	soğumak холодать
kıralı пасмурный	sonbahar осень
kur снег	tehlike угроза, опасность
kara bulut туча	uyanmak просыпаться
kardan adam снеговик	uzamak становиться длиннее
kartopu снежок	ülke страна
kayak (-ğı) лыжи	yağış осадки
kısalma становится коротким	yapılmak делаться
kış зима	yaprak (-ğı) листок
kumsal песчаный пляж	yaşanmak переживаться, иметь место
kuraklık засуха	yatırım капиталовложение
kuş птица	yaz лето
Mart ayı dert ayı Месяц март	yerli местный
месяц бед	yorgun усталый
memnun etmek радовать (ко-	

ALİŞTİRMA 1

Aşağıdaki kelimelerin Türkçe karşılıklarını bularak cümle kurun:

Как и во многих странах мира; приятное время года; в то же время; значительные погодные изменения; наполняться водой; самое жаркое время года; во многих городах Турции; отправляться к морю; купаться в море; загорать; проводить время на свежем воздухе; в связи с этим; устраивать пикник; в таких городах Турции, как Анталья и Мармарис; иностранные и местные туристы; уровень сервиса; система «все включено»; становиться пасмурным; одеваться тепло; перелетные птицы; заниматься такими видами спорта, как лыжи и коньки; играть в снежки; лепить снеговика; развивать зимний туризм; делать капиталовложения.

ALİŞTİRMA 2

Aşağıdaki cümleleri tercüme edin:

1.Существуют такие времена года, как весна, лето, осень и зима. 2.В такие весенние месяцы, как март и апрель, наблюдаются значительные погодные изменения. 3.Июль считается самым жарким месяцем года. 4.Летом во многих городах Турции наблюдается засуха. 5.Летом люди стремятся проводить время на свежем воздухе, поэтому устраивают пикники в таких местах, как парки, леса, озера. 6.Летом в Турцию приезжает много иностранных туристов, поскольку им нравятся море и уровень сервиса в отелях. 7.Осенью погода становится пасмурной, с деревьев опадают листья, идут дожди, люди тепло одеваются. 8.Зимой идет снег, люди занимаются такими видами спорта, как лыжи и коньки. 9.Дети любят играть в снежки и лепить снеговиков. 10.В последнее время в такие центры зим-

него туризма Турции, как Улудаг и Карталкая, приезжает все больше местных и иностранных туристов.

ALİŞTIRMA 3

Aşağıdaki cümlelerden doğruları 'D', yanlışları 'Y' ile işaretleyin:

	D	Y
1 Mart, Nisan ve Mayıs aylarında günler kısalmaya, havalar soğumaya başlar.		
2 Yaz aylarında Türkiye'de kuraklık problemi yaşanır.		
3 Yazın turistler Türkiye'nin Antalya, Alanya, Marmaris ve Kuşadası gibi turizm yerlerine gelir.		
4 Türkiye'nin otellerinde 'her şey dahil' sistemi çok yaygın değil.		
5 Türkler, kış turizmini geliştirmek istemiyorlar.		

ALİŞTIRMA 4

Aşağıdaki sorulara ayrıntılı cevap verin:

- 1.Mevsimler nasıl oluşur?
- 2.Türkiye'de kaç mevsim yaşanır?
- 3.İlkbahar ayları hangileridir? İlkbaharda hangi hava değişiklikleri yaşanır?
- 4.Yılın en sıcak mevsimi hangisidir? Hangi aylardan oluşur?
- 5.Yazın insanlar boş vakitlerini nasıl geçirmeye çalışır?
- 6.Türkiye'nin genelinde yaz mevsiminde hangi problem yaşanır?
- 7.Yazın turistler Türkiye'nin hangi şehirlerine gelir? Turistlerin çoğunu neler memnun eder?
- 8.Sonbahar aylarını söyleyin. Sonbaharda hava değişiklikleri yaşanır mı?
- 9.Kışın insanlar nasıl dinlenir?
- 10.Türkiye'nin hangi kış turizm merkezleri son zamanlarda

popüler oldu?

11.En sevdiğiniz mevsim hangisidir? Neden?

12.Türklerin 'Gönlün yazı var, kışı var' atasözünün anlamı ne olabilir sizce?

9 Türkiye

Турция

Türkiye Cumhuriyeti (kısaca Türkiye), Asya ile Avrupa arasındaki bir köprüdür. Türkiye topraklarının bir kısmı Avrupa'da, bir kısmı ise Asya'da yer alır. Asya'daki kısmına Anadolu denir ve toplam yüzölçümü yüzde 97'sidir. Avrupa'daki kısmına Trakya denir ve toplam yüzölçümü yüzde 3'üdür. Türkiye'de yaklaşık 70 milyon insan yaşar (2005 Yılı Genel Nüfus Sayımına göre 72 milyon). Türkiye genç nüfuslu bir ülke, nüfusun % 65'i 15-64 yaş grubuna girer. Türkiye Cumhuriyeti 1923 yılında Mustafa Kemal önderliğinde kuruldu. O zamandan beri 29 Ekim Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş yıl dönümü olarak kutlanır. Türkiye'nin başkenti Ankara, 1923 yılında ülkenin başkenti oldu. Türkiye'nin diğer önemli şehirleri arasında ise İstanbul, İzmir ve Antalya yer alır.

Türkiye'nin resmi dili Türkçe. Ülkede Türkçe'nin yanında başka diller de konuşulur (Arnavutça, Arapça, Kürtçe). Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının büyük bir kısmı Müslüman. Müslümanların çoğu ise Sünnî mezhebinde.

Türkiye laik ve demokratik bir devlet, parlamento cumhuriyeti. Devletin başında Cumhurbaşkanı var, yasama görevini Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) yürütür. Şimdiki Türkiye Cumhurbaşkanı Abdullah Gül, Başbakanı ise Recep Tayyip Erdoğan. Türkiye, Birleşmiş Milletler, NATO, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT), Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD), Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ), Avrupa

Parlamentosu ve İslam Konferansı Örgütü gibi uluslararası kuruluşların üyesi.

Türkiye coğrafi konumu açısından dünyada stratejik bir yer alır. Türkiye'nin dört denizi var. Bunlar Karadeniz, Akdeniz, Marmara Denizi, ve Ege Denizi. Türkiye, söz edilen denizlerle dünya okyanuslarına bağlanır. Karadeniz, boğazlar (İstanbul Boğazı ve Çanakkale) aracılığıyla, dünyaya açılır, Marmara denizinden ise çok önemli su yolları geçer. Türkiye'nin birçok ülke ile sınırı var. Türkiye'nin komşuları; batısında Yunanistan ve Bulgaristan, doğusunda Gürcistan, Ermenistan, Azerbaycan ve İran, güneyinde ise Irak ve Suriye.

Türkiye'nin çok güzel dağları, ırmakları ve gölleri var. Türkiye, dağlık bir ülke. Ülkenin yarısından fazlası yüksek alanlardan oluşur. En yüksek ve dağlık alanlar Türkiye'nin doğu kesiminde yer alır. Türkiye'nin kuzeyinde Kuzey Anadolu Dağları, güney, doğu ve güneydoğu kesimlerinde ise Toroslar bulunur. Ülkenin en yüksek noktası, doğusunda bulunan Ağrı Dağı (yüksekliği 5.165 metre). Başlıca ovaları; Çukurova, Konya Ovası ve Harran. En uzun akarsuyu Kızılırmak (uzunluğu 1.355 kilometre), başka büyük akarsuları ise Yeşilirmak, Fırat, Sakarya ve Dicle. En büyük doğal göl, ülkenin doğusunda bulunan Van Gölü (3.713 km³=kilometre küp). Atatürk Baraj Gölü ise Türkiye'nin en büyük yapay gölü.

Türkiye'de farklı iklim tipleri görülür. Türkiye'nin kıyı bölgelerinde ılıman, iç bölgelerinde ise karasal iklim yaşanır. Türkiye'nin İspanya ile aynı paralellerde bulunmasına rağmen Anadolu Platosu'na kar ve yağmur daha yoğun yağar, bu yüzden su sıkıntısı daha az çekilir. Fakat son zamanlarda dünya genelinde iklim şartlarının hızla değişmesinden dolayı Türkiye'deki su kaynakları azalmakta ve ülkede son derece önemli olan çölleşme

problemleri yaşanmakta. Türkiye’de çeşit çeşit sebze ve meyve yetiştirilir, tekstil, kimyasal maddeler üretimi yapılır, inşaat sektörü de çok güçlü.

SÖZLÜK

nkarsu река	Cumhurbaşkanı президент
Akdeniz Средиземное море	Çanakkale Дарданеллы
Anadolu Platosu Анатолийское плато	çölleşme опустынивание
Anadolu Анатолия	dağlık гористый
Aracılık (-ği) посредничество	denmek называться
Atatürk Baraj Gölü плотина Ататюрка	devlet государство
Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT) Организация по безопасности и сотрудничеству в Европе (ОБСЕ)	Dicle Тигр
Avrupa Parlamentosu Европарламент	doğal естественный
azalmak уменьшаться	doğu восток
bağlanmak соединяться	dolayı, -DAn из-за (чего-л.), в связи с (чем-л.)
Başbakan премьер-министр	dünya genelinde во всем мире
başkent столица	Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) Всемирная торговая организация (ВТО)
başlıca основной	Ege Denizi Эгейское море
batı запад	Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) Организация экономического сотрудничества и развития (ОЭСР)
Birleşmiş Milletler (BM) Организация Объединенных Наций (ООН)	Ermenistan Армения
boğazlar зд. проливы	Fırat Евфрат
bu yüzden по этой причине	Genel Nüfus Sayımına göre согласно всеобщей переписи населения

görülmek наблюдаться	o zamandan beri с того времени
güney юг	ova равнина
Gürcistan Грузия	önderlik (-ği) лидерство, управление
ılıman умеренный	sıkıntı трудность
ırmak (-ğı) река	sınır граница
iklim климат	son derece önemli крайне важный
inşaat строительство	söz edilen упомянутый
İslam Konferansı Örgütü Организация Исламская конференция	Suriye Сирия
İstanbul Boğazı Босфор	Sünnî суннит
Karadeniz Черное море	şart условие
karasal континентальный	Toroslar Тавр
kesim часть, отрезок	Trakya Восточная Фракия
kısım (-smı) часть	Türkiye Büyük Millet Meclisi (ТБММ) Великое Национальное Собрание Турции (ВНСТ)
kıyı берег	uluslararası международный
kimyasal madde химическое вещество	uzunluk длина
konum положение	ülkenin yarısından fazlası более половины страны
köprü мост	üretim производство
kuruluş основание, организация	üye член (<i>организации</i>)
kutlanmak праздноваться, отмечаться	Van Gölü озеро Ван
Kuzey Anadolu Dağları Понтийские горы	vatandaş гражданин
kuzey север	yapay göl водохранилище
Kürtçe курдский язык	yasama законодательная власть
Marmara Denizi Мраморное море	yaş grubu возрастная группа
mezhep (-bi) толк, ветвь	yetiştirilmek выращиваться

yıl dönümü годовщина, юбилей	yürütmek выполнять, исполнять
yükseklik (-ği) высота	yüzölçüm площадь

ALİŞTİRMA 1

Aşağıdaki kelimelerin Türkçe karşılıklarını bularak cümle kurun:

Называться Анатолией; согласно переписи населения 2005 года; страна с молодым населением; быть созданным под управлением Мустафы Кемалю; наряду с турецким языком; относиться к суннитам; светское и демократическое государство; выполнять законодательные функции; действующий президент Турции; с точки зрения географического положения; наивысшая точка страны; в прибрежных районах страны; в центральных районах Турции; испытывать затруднения с водой; климатические условия; быстро меняться; крайне важная проблема; опустынивание.

ALİŞTİRMA 2

Aşağıdaki cümleleri tercüme edin:

1.С точки зрения географического положения Турция занимает стратегическое положение в мире, она является естественным мостом между Европой и Азией. 2.Турция была создана в 1923 году под управлением Мустафы Кемалю. 3.Анкара стала столицей Турции в 1923 году. 4.Турция – парламентская республика, законодательную функцию в государстве выполняет ее парламент, Великое Национальное Собрание Турции. 5.Действующим президентом страны является ее бывший (eski) министр иностранных дел (Dış İşleri Bakanı) Абдуллах Гюль. 6.Турция состоит в таких международных организациях, как ООН, Европарламент, Организация Исламская Конфе-

ренция. 7.Самой высокой точкой страны является гора Арарат, расположенная на востоке страны. Ее высота составляет более пяти тысяч метров. 8.Прибрежные районы Турции находятся под влиянием (-nln etkisi altında bulunmak) умеренного климата. 9.В наше время стремительно меняются климатические условия в мире. 10.В последние двадцать лет крайне важной для Турции стала проблема опустынивания.

ALİŞTİRMA 3

Aşağıdaki cümlelerden doğruları 'D', yanlışları 'Y' ile işaretleyin:

	D	Y
1 Türkiye, Asya'da bulunur.		
2 29 Ekim 1923 tarihi, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş tarihi olarak kabul edilir.		
3 Şimdiki Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan.		
4 Türkiye'nin en yüksek noktası, Kuzey Anadolu Dağları.		
5 Son zamanlarda Türkiye'de çölleşme problemi yaşanır.		

ALİŞTİRMA 4

Aşağıdaki sorulara ayrıntılı cevap verin:

- 1.Türkiye nerede bulunuyor? Türkiye, hangi bölümlerden oluşur?
- 2.Türkiye'nin nüfusu kaç milyon?
- 3.Türkiye'nin nüfusunun çoğu hangi yaş grubuna girer?
- 4.Türkiye Cumhuriyeti, kimin tarafından, ne zaman kuruldu?
- 5.Türkiye'nin başkenti neresi?
- 6.Türkiye Cumhuriyeti'nin resmi dili hangisi? Türkiye'de başka hangi diller konuşulur?

7. Türkiye'nin başında kim var? Yasama görevini kim yerine getirir?
8. Türkiye, hangi uluslararası kuruluşların üyesi?
9. Türkiye'nin kaç denizi var? Adları ne?
10. Türkiye'nin komşularını söyleyin.
11. Türkiye'nin doğasını anlatır mısınız?
12. Ülkenin başlıca iklim tipleri ne?
13. Son zamanlarda Türkiye'de hangi iklim problemleri yaşanır?

ALİŞTİRMA 5

Haritaya bakarak aşağıdaki coğrafi birimleri gösterin:

Ağrı Dağı, Akdeniz, Anadolu, Ankara, Atatürk Baraj Gölü, Azerbaycan, Bulgaristan, Çukurova, Dicle, Ege Denizi, Ermenistan, Fırat, Gürcistan, Harran, Irak, İran, İstanbul, İzmir, Karadeniz, Kızılırmak, Konya Ovası, Kuzey Anadolu Dağları, Marmara Denizi, Sakarya, Suriye, Toroslar, Trakya, Van Gölü, Yeşilirmak, Yunanistan.

10 İstanbul

Стамбул

Eşsiz tabiat güzellikleri ve tarihsel yapılarıyla meşhur olan İstanbul, Türkiye'nin en büyük, en kalabalık şehri. Resmi verilere göre kentin nüfusu yaklaşık on iki milyon kişi. İstanbul, dünyada iki kıta üzerinde kurulu tek şehir; hem Avrupa'da, hem de Asya'da yer alır. Bu iki kıtayı birbirine iki büyük köprü, Boğaz köprüsü ve Fatih Sultan Mehmet köprüsü bağlar. İstanbul, jeostratejik konumu sayesinde asırlar boyunca önemli bir ticaret ve idare merkeziydi. İstanbul'un tarihi 2500 yılı aşar, bu şehirde 10 Roma İmparatoru, 82 Bizans İmparatoru ve 30 Osman İmparatoru hüküm etmiştir.

324 yılında Romalılar bu şehri fethetmişlerdir. 15 Mayıs 330 tarihinde Roma İmparatoru I. Konstantin (Büyük Konstantin), Roma İmparatorluğu'nun başkentini Roma'dan bu şehre taşımıştır. Bu şehrin adı 'Konstantinopolis' olmuştur.

395-1453 yıllarında (1204-1261 yılları hariç, o yıllarda bu kent Latin İmparatorluğu'nun başşehri sayılırdı) bu kent, Bizans İmparatorluğu'nun başkentiydi. 29 Mayıs 1453'de Sultan II. Mehmet komutanlığındaki Osmanlılar, bu şehri fethetmişlerdir. 1453-1922 yıllarında İstanbul, Osmanlı İmparatorluğu'nun başşehriydi. Bugünlerde İstanbul'da pek çok eski yapı, kilise, cami, saray, köşk ve çeşme var.

Bugünkü İstanbul iki ana bölgeye ayrılır: Avrupa yakası (İstanbul yakası ve Beyoğlu yakası) ve Anadolu yakası. İstanbul yakasında Topkapı Sarayı, Aya Sofya Müzesi, Süleymaniye, Sultanahmet, Beyazit ve Fatih camileri bulunur. Beyoğlu yakasında

büyük bankalar, firmalar ve yabancı konsolosluklar var. Rusya Federasyonu'nun Türkiye Başkonsoloslugu da burada, İstiklal Caddesi'nde bulunur. Anadolu yakası eskiden sayfiye yeri idi, Asya'nın başladığı yer ise Üsküdar. İstanbul'un simgelerinden biri olan Kız Kulesi, Üsküdar'ın yakınlarında, Boğaziçi'nde, sahilden 200 metre uzaklıkta bulunur. Bugünlerde Anadolu Yakası'nda eski ahşap konakların yerini yüksek, çok katlı apartmanlar aldı. Son yıllarda birçok şirketin merkezi Anadolu Yakası'na taşındı, burada Formula-1 pisti, Sabiha Gökçen Havalimanı, büyük oteller ve alışveriş merkezleri kuruldu, bundan dolayı Anadolu Yakası, İstanbul'un cazibe merkezi olmaya başladı.

Birçok yerli ve yabancı şiiir, şarkı ve filmlerin teması olan İstanbul, 2006 yılında AB Konseyi'nce 2010 Avrupa Kültür Başkenti olarak seçildi. Şimdi Türkler, bu şehri 'Marka Kent' haline getirmeyi hedefliyorlar.

SÖZLÜK

AB (Avrupa Birliği) Konseyi	европейской части Стамбула,
Совет Евросоюза	протянувшийся от бухты Золотой Рог и Галатского моста
ahşap деревянный	до площади Таксим)
Anadolu yakası азиатская	Bizans İmparatorluğu Византийская империя
часть Стамбула	Boğaz köprüsü Босфорский мост
asır век	Boğaziçi Босфор (<i>пролив</i>)
aşmak превышать	cazibe merkezi центр притяжения
Avrupa yakası европейская	çeşme источник, фонтан
часть Стамбула	
Aya Sofya Müzesi музей Святой Софии	
BeYOğlu Бейоглу (район в	

eşsiz бесподобный, несравненный	Osmanlı İmparatorluğu Османская империя
Fatih Sultan Mehmet köprüsü мост Султана Мехмета Фатиха (Завоевателя)	pist трасса
fethetmek завоевывать	Rusya Federasyonu'nun Türkiye Başkonsolosluğu Генеральное Консульство Российской Федерации в Турции
hariç исключая	sahil береговая линия, набережная
hedeflemek ставить целью	sayfiye вилла, летний дом
hüküm etmek править	sayılmak считаться
idare управление, администрация	simge символ
İstiklal Caddesi проспект Независимости	tabiat природа
kent город	taşımak нести, переносить
kıta материк	ticaret торговля
Kız Kulesi Девичья башня	Topkapı Sarayı дворец Топкапы
kilise церковь	Üsküdar Ускюдар, коммерческий и промышленный центр
komutanlık командование	Стамбула, расположен на азиатском побережье пролива
konak (-ği) особняк	Босфор
konsolosluk (-ğu) консульство	veri данные
köşk дворец, особняк	yapı строение, сооружение
Latin İmparatorluğu Латинская империя	
meşhur известный	

ALİŞTİRMA 1

Aşağıdaki kelimelerin Türkçe karşılıklarını bularak cümle kurun:

Самый густонаселенный город Турции; согласно официальным данным; город, расположенный на двух континентах; соединять континенты; на протяжении многих веков; торговый и административный центр; переносить столицу Римской империи; европейская часть Стамбула; азиатская часть Стамбула; один из символов Стамбула; на расстоянии 200 метров от береговой линии; трасса Формулы-1; крупные отели и торговые центры; становиться центром притяжения города; Совет Евросоюза; культурная столица Европы.

ALİŞTİRMA 2

Aşağıdaki cümleleri tercüme edin:

1.Стамбул, известный своими историческими сооружениями, является самым густонаселенным городом Турции. 2.Стамбул - единственный город в мире, расположенный на двух континентах. 3.В Стамбуле, который на протяжении многих веков являлся важным торговым и административным центром, сейчас, согласно официальным данным, проживает около двенадцати миллионов человек. 4.После того, как в 330 году император Константин перенес столицу Римской империи в этот город, он стал называться Константинополем. 5.После того, как турки-османы завоевали город в 1453 году, Стамбул стал столицей Османской империи. 6.Сегодня Стамбул делится на две части – европейскую и азиатскую. 7.Генеральное Консульство РФ в Стамбуле расположено на проспекте Независимости. 8.В последние годы азиатская часть Стамбула стала центром притяжения города. 9.Здесь построены многоэтажные здания, крупные отели и торговые центры, трасса Формулы-1

и аэропорт имени Сабихи Гёкчен. 10.В 2006 году Совет Евросоюза избрал Стамбул культурной столицей Европы-2010.

ALİŞTIRMA 3

Test sorularını çöзün:

1.İstanbul'un tarihi ... yılı aşar.

- a) 250
- b) 2500
- c) 2000

2.Resmi verilere göre İstanbul'un nüfusu ... milyon kişiden fazla.

- a) 25
- b) 15
- c) 12

3.Romalılar, bu şehri ... yılında fethetti.

- a) 324
- b) 330
- c) 342

4.I. Konstantin, Roma İmparatorluğu'nun başkentini bu şehre ... yılında taşıdı.

- a) 324
- b) 342
- c) 330

5.1204 – 1261 yılları arasında, bu kent, ... İmparatorluğu'nun başşehriydi.

- a) Roma
- b) Bizans
- c) Latin

6.Konstantinopolis, ... yılları arasında Bizans İmparatorluğu'nun başkentiydi.

- a) 1204 – 1261

- b) 395 – 1453
c) 330 – 1453
7. İstanbul, ... tarihinde Osmanlı İmparatorluğu'nun başkenti oldu.
a) 29 Ekim 1923
b) 29 Mayıs 1453
c) 15 Mayıs 330
8. İstanbul, ... asır boyunca Osmanlı İmparatorluğu'nun başkentiydi.
a) 5
b) 6
c) 7
9. Bugünkü İstanbul, ... ana bölgeye ayrılır.
a) 3
b) 2
c) 4
10. İstanbul'un başkent statüsü, Ankara'ya ... tarihinde geçti.
a) 29 Ekim 1923
b) 29 Mayıs 1453
c) 19 Mayıs 1920

ALİŞTİRMA 4

Aşağıdaki sorulara ayrıntılı cevap verin:

1. İstanbul, hangi coğrafi özelliğe sahip?
2. İstanbul'un nüfusu kaç milyon?
3. İstanbul'un hangi isimlerini biliyorsunuz?
4. Bu şehir kaç İmparatorluğun başkentiydi?
5. İstanbul, kaç yılında Osmanlı İmparatorluğu'nun başkenti oldu?
6. Bugünkü İstanbul kaç ana bölgeye ayrılır? Adları ne?
7. İstanbul'un tarihi merkezi neresi? Orada neler bulunuyor?
8. İstanbul'un simgelerinden biri ne? Onunla ilgili efsaneleri

araştırıp anlatmaya çalışın.

9.Anadolu Yakası neden şehrin cazibe merkezi olmaya başlıyor?

10.İstanbul, 2010 Avrupa Kültür Başkenti olarak ne zaman ve nerede seçildi?

11 Atatürk

Ататюрк

Mustafa Kemal Atatürk, Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu ve ilk cumhurbaşkanı, 1881 yılında Selânik'te doğdu. Babası Ali Rıza Efendi, bir devlet memuruydu, annesi Zübeyde Hanım ise ev hanımıydı. Küçük Mustafa önce mahalle mektebine gittikten sonra ilkokula devam etti. 1888 yılında babası öldükten sonra Mustafa, kız kardeşi ve annesi ile beraber bir süre dayısının yanında kaldı. Bir süre sonra Selânik'e döndü ve okulunu bitirdi. Okulda çok çalışkan bir öğrenciydi. Bu nedenle matematik öğretmeni Mustafa Bey ona 'olgun' anlamına gelen 'Kemal' adını verdi. Okuldan sonra Mustafa Kemal İstanbul'da Harp Okulu'nda öğrenime başladı, 1902 yılında mezun olup Harp Akademisi'ne devam etti. 1905'te Akademi'yi tamamladıktan sonra orduya girdi, birkaç savaşa katıldı.

I. Dünya Savaşı sırasında Mustafa Kemal, Çanakkale'de İtilaf Devletlerine 'Çanakkale geçilmez!' dedirtti ve askerleriyle düşman kuvvetlerini durdurdu. 1919'da İtilaf Devletleri, Osmanlı ordularını işgale başladı. Mustafa Kemal, Anadolu'yu kurtarmak için 19 Mayıs 1919'da bir vapurla Samsun'a gelip yeni bir ordu kurdu. Erzurum ve Sivas Kongresi'ni toplayarak vatanın kurtuluşu için bir yol belirledi. Türk Kurtuluş Savaşı başladı. 23 Nisan 1920'de Mustafa Kemal Ankara'da Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni, yani ilk parlamentoyu açtı. Bunun adına modern Türkiye'de 19 Mayıs'ta Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramı, 23 Nisan'da ise Milli Egemenlik ve Çocuk Bayramı kutlanıyor.

Kurtuluş Savaşı, 1923'te sonuçlandı. 29 Ekim 1923'te Mustafa Kemal cumhuriyet'i ilan ederek modern Türkiye Cumhuriyeti'ni kurdu, kendisi de Türkiye'nin ilk Cumhurbaşkanı oldu. 1934'de TBMM, Mustafa Kemal'e 'Atatürk' ('Türklerin Babası') soyadını verdi. O zamandan beri Türkiye'de bu soyadını başka kimse kullanamıyor. Atatürk 10 Kasım 1938'de İstanbul'da Dolmabahçe Sarayı'nda öldü. Türkiye Cumhuriyeti'nin başkenti Ankara'da Atatürk için Anıtkabir yapıldı. Atatürk'ün naaşı 1953'te Anıtkabir'e kondu.

Atatürk, başarılı bir politikacıydı. Ülkenin hem iç, hem de dış işlerine önem verdi. Yeni devlet, 'Yurtta sulh cihanda sulh' temeli üzerinde yükselmeye başladı, komşu ülkelerle sağlıklı ilişkiler kurdu. Atatürk, Türkiye'yi modern bir devlet yapmak için bir dizi iç devrim yaptı. Bu devrimlerin en önemlileri şunlar: saltanatın ve halifeliğin kaldırılması (1922, 1924), cumhuriyetin ilanı (1923), kadınlara erkeklerle eşit haklar verilmesi (1926-1934), şapka ve kıyafet devrimi (1925), soyadı kanunu (1934), uluslararası saat, takvim ve uzunluk ölçülerinin kabulü (1925-1931), yeni Türk harflerinin kabulü (1928) v.s. Amerikan Time Dergisi, Türkiye'nin Atatürk'ün önderliğinde Batı'ya yönelişini, 'dünyanın en önemli 80 olay arasında' saydı.

SÖZLÜK

I. Dünya Savaşı	Первая мировая война	asker	солдат, военный
Anıtkabir	(-bri) Мавзолей	belirlemek	определять
Atatürk, расположенный в Анкаре	расположенный в Анкаре	bir dizi	ряд
		böylece	таким образом
		bu nedenle	по этой причине

bunun adına в честь этого	kurucu основатель
‘Çanakkale geçilmez!’ «Дар- данеллы не сдадутся!»	kuvvet сила
dedirtmek заставить признать	mahalle квартал
devrim реформа	mektep (-bi) школа
Dolmabahçe Sarayı Дворец Долмабахче (султанский дво- рец в Стамбуле, построен в 1842-1853 гг.)	memur служащий
durdurmak останавливать	naaş останки
Erzurum ve Sivas Kongresi 'рзурумский и Сивасский конгрессы	olgun зрелый
eşit равный	ordu армия
hak (-kkl) право	öğrenim обучение
halifelik (-ğl) халифат	sağlıklı прочный, крепкий
Harp Akademisi Военная Академия	saltanat султанат
Harp Okulu Военная Школа	Samsun Самсун (город на се- вере Турции, черноморский порт)
ilan etmek объявлять	savaş война, битва
ılgal наступление, натиск	Selânik Салоники (второй по величине город современной Греции, с 1430 по 1913 гг. был частью Османской империи)
İtilaf Devletleri государства Лиганты	sonuçlanmak завершаться
kabul признание	takvim календарь
kanun закон	tamamlamak заканчивать, за- вершать
katılmak, -(y)A принимать участие (в чем-л.)	temel основа
kıyafet одежда	toplamak собирать
konmak зд. быть помещенным	Türk Kurtuluş Savaşı Турец- кая национально-освободи- тельная война (1919-1923 гг.)
kurtarmak спасти	uzunluk ölçüleri меры длины
kurtuluş освобождение	vapur пароход
	vatan родина

yöneliş направленность
'Yurtta sulh cihanda sulh'

'Мир в стране, мир на планете'
yükselmek возвышаться

ALİŞTIRMA 1

Aşağıdaki kelimelerin Türkçe karşılıklarını bularak cümle kurun:

Основатель Турецкой республики; государственный чиновник; давать имя, нарекать именем; оканчивать высшее учебное заведение; принимать участие в сражении; во время Первой мировой войны; останавливать войска противника; создавать новую армию; созывать конгресс; спасение родины; Турецкая национально-освободительная война; открывать Великое Национальное Собрание Турции; провозглашать республику; с тех пор; как внутренние, так и внешние дела страны; «Мир в стране, мир на планете»; выстраивать здоровые отношения; проводить ряд внутренних реформ; упразднение султаната и халифата; предоставление женщинам равных с мужчинами прав.

ALİŞTIRMA 2

Aşağıdaki cümleleri tercüme edin:

1. Мустафа Кемаль Ататюрк, являющийся основателем Турецкой республики, родился в Салониках в 1881 году. 2. После того, как в 1888 году у Мустафы умер отец, он какое-то время жил у своего дяди. 3. Преподаватель математики в школе дал Мустафе имя Кемаль, обозначающее «зрелый». 4. Во время Первой мировой войны Мустафа Кемаль, принявший участие в битве за Дарданеллы, смог остановить войска Антанты. 5. После того, как на Сивасском и Эрзурумском конгрессах

Мустафа Кемаль определил путь по освобождению родины, началась Турецкая освободительная война, продолжавшаяся с 1919 по 1923 гг. 6.Фамилия Ататюрк была дана Мустафе Кемалю в 1934 году. 7.После провозглашения Турецкой республики 29 октября 1923 года Мустафа Кемаль стал ее первым президентом. 8.В 1953 году в Анкаре был построен Мавзолей, и с тех пор останки Ататюрка находятся там. 9.Важнейшими реформами Ататюрка считаются упразднение султаната и халифата, предоставление женщинам равных с мужчинами прав, а также введение турецкого алфавита. 10.Ататюрк, придававший значение как внешней, так и внутренней политике Турции, был очень успешным политиком.

ALİŞTİRMA 3

Aşağıdaki cümlelerden doğruları 'D', yanlışları 'Y' ile işaretleyin:

	D	Y
1 Mustafa Kemal Atatürk, Yunanistan'da doğdu.		
2 Mustafa Kemal, I. Dünya Savaşı sırasında İtilaf Devletlerinin kuvvetlerini durdurdu.		
3 Modern Türkiye'de 19 Mayıs'ta Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramı kutlanır, çünkü sözü edilen tarih, Türkiye'deki ilk Parlatentonun açılış tarihidir.		
4 Atatürk soyadı, Mustafa Kemal'e 1934 yılında verilmişti.		
5 Atatürk 10 Kasım 1938 tarihinde Ankara'da öldü.		

ALİŞTİRMA 4

Aşağıdaki sorulara ayrıntılı cevap veriniz:

1.Mustafa Kemal Atatürk kim? Nerede ve ne zaman doğdu? Mustafa'nın ailesini anlatır mısınız?

- 2.Mustafa'ya 'Kemal' adını kim, ne zaman verdi?
- 3.Mustafa Kemal'in öğrencilik yılları nasıl geçti?
- 4.Birinci Dünya Savaşı sırasında Mustafa Kemal ne yaparak başarılı oldu?
- 5.Türk Kurtuluş Savaşı hangi hadiseler sonucunda başladı, hangi tarihte sonuçlandı?
- 6.TBMM ne zaman açıldı?
- 7.Türkiye Cumhuriyeti ne zaman kuruldu?
- 8.Atatürk ne zaman ve nerede öldü? Anıtkabir nerede bulunuyor?
- 9.Atatürk'ün en önemli devrimlerini sıralar mısınız?
- 10.Modern Türkiye'de Mustafa Kemal ile ilgili hangi milli bayramlar kutlanır?

12 Türkiye’de Bayramlar

Праздники в Турции

Bayramlar, bir milletin geleneklerinin çok önemli bir parçası. Türkiye’de diğer ülkelerdeki gibi bayramlar dinî ve milli bayramlara ayrılır. Türkiye laik bir ülke, fakat nüfusunun çoğu Müslüman. Bundan dolayıdır ki Türkler için dinî bayramlar özel bir anlam taşır. Ülkede iki büyük dinî bayram var: Ramazan Bayramı ve Kurban Bayramı. Bu bayramlar sadece Türkiye’de değil, bütün İslam dünyasında ay takvimine göre kutlanır. Bayramların kutlama tarihleri, Gregoryen takvimine göre her yıl farklı günlere denk gelir.

Ramazan Bayramı, oruç ayından sonra kutlanır. İnsanlar bir ay boyunca aydınlık vaktinde oruç tutar, yemek yemez, su içmez. Ramazan ayında Türkiye’de büyük camilerin minareleri arasına ışıklı süsler asılır. Bu süslerin adı ‘mahya’. Mahya insanlara oruç uyu sırasında ‘Hoşgeldin Ramazan’, ‘Elveda Ramazan’ gibi farklı mesajlar verir. Eskiden Türkiye’de Ramazan ayı boyunca ‘Hacivat ve Karagöz’ gölge oyunları yapılırdı, halk bu oyunları çok severdi. Bugünlerde de bu karakterler, oruç ayının sembollerinden biri, Hacivat ve Karagöz’ün figürlerini her yerde görmek mümkün. Ramazan Bayramı üç gün devam eder. Bu bayramda herkes birbirine tatlı, özellikle baklava, şeker ve çikolata verir, bunun için Ramazan Bayramı’nın diğer adı Şeker Bayramı. Bu bayramdan iki ay on gün sonra Kurban Bayramı kutlanır.

Kurban Bayramı dört gün sürer, bayramda insanlar kurban keser, etinin bir kısmını komşulara, fakirlere dağıtır, bir kısmını ise

misafirlere ikram ederler. Kurban Bayamı'nda Türklerin sofralarında kavurma, sarma ve börek var. Ramazan ve Kurban Bayramları sevgiyi ve saygıyı amaçlar, aile bayramları olarak kutlanır. Türkler bu iki bayramda evde güzel yemekler yapar, akraba ve arkadaşlarını ziyaret eder, küçükler büyüklerin ellerini öper, büyükler de onlara para verir. Herkes birbirine 'Bayramınız mübarek olsun' der.

Türkiye'de dinî bayramların dışında birkaç milli bayram var. Bunlar Milli Egemenlik ve Çocuk Bayramı (23 Nisan), Emek ve Dayanışma Günü (1 Mayıs), Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramı (19 Mayıs), Zafer Bayramı (30 Ağustos), Cumhuriyet Bayramı (29 Ekim). Söz konusu bayram günlerinde resmi daireler, özel işyerleri ve eğitim kurumları tatil. Milli bayramlar resmi törenlerle kutlanır. Tüm okullar, meydanlar süslenir, stadyumlarda etkinlikler düzenlenir, kırmızı-beyaz Türk bayrakları asılır. Her yerde 'İyi bayramlar' ya da 'Bayramınız kutlu olsun' yazılarını görmek mümkün. Bugünkü Türkiye'de resmi bayramlar arasına Yılbaşı Bayramı da girdi. 31 Aralık'ta Türkler güzel yemekler yapar, evlerine akrabalarını davet eder ve beraber eğlenirler. Son yıllarda Batı kültürünün etkisiyle Türkler, Noel ağaçlarını süslemeye başladı. Büyük şehirlerde Yılbaşı meydanlarda kutlanır, Yeni Yıl'a yaklaşırken geri sayım yapılır, hava-i fişek düzenlenir. İnsanlar birbirini 'Yeni Yılıınız kutlu olsun' diye tebrik ediyorlar.

SÖZLÜK

anlam смысл, значение	дежи и спорта
asılmak быть повешенным	ay takvimi лунный календарь
Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramı	aydınlık светлый
Праздник моло-	ayrılmak делиться, разде-

ляться	figür фигурка
baklava пахлава	gelenek традиция
Bayramınız mübarek olsun «Счастливого праздника!» (традиционное поздравление с религиозным праздником)	geri sayım обратный отсчет gölge oyunları пьесы теневого театра
börek (-ğî) пирог	Gregoryen takvimi григори- анский календарь
camî мечеть	Hacivat ve Karagöz Хадживат и Карагёз, герои традицион- ного турецкого теневого теат- ра
Cumhuriyet Bayramı День Турецкой Республики	halk народ
çikolata шоколад	hava-i fişek (-ğî) салют, фейер- верк
çoğu, -nIn большинство	hoşgeldin добро пожаловать
*insanların çoğu большинство людей	ikram etmek угощать
dağıtmak раздавать	İslam dünyası исламский мир
daire зд. учреждение, контора	işyeri рабочее место
davet etmek приглашать	karakter характер, герой
denk gelmek, -(y)A прихо- диться, выпасть на...	kavurma кавурма (<i>жаркое из мяса</i>)
dışında, -nIn помимо (<i>чего-л.</i>);	kesmek резать
dinî религиозный	komşu сосед
eğlenmek развлекаться	Kurban Bayramı праздник жертвоприношения
el рука	kurum организация, учреж- дение
elveda прощай	laik светский
Emek ve Dayanışma Günü /День труда и солидарности	mahya вид иллюминации; гирлянды или надписи из лам- почек, протянутые между дву-
eskiden давно	
et мясо	
etki влияние	
fakat однако, но	
fakir бедняк	

мя минаретами во время Рамазана	голубцов
mesaj сообщение	saygı уважение
millet нация	sembol символ
Milli Egemenlik ve Çocuk Bayramı Праздник национального суверенитета и детей	sevgi любовь
milli национальный	sofra стол (<i>обеденный</i>)
minare минарет	söz konusu упомянутый
misafir гость	stadyum стадион
Müslüman мусульманин	süs украшение
Noel ağacı новогодняя ёлка	süslenmek быть украшенным
nüfus население	Şeker Bayramı другое название праздника разговения по окончании месяца Рамазана, <i>досл.</i> «Сладкий праздник»
oruç (-cu) пост (<i>религиозный</i>)	şeker сахар, конфета
öpmek целовать	tarih дата
özel особый	taşımak нести
para деньги	tebrik etmek поздравлять
parça часть	tören церемония
Ramazan Bayramı праздник разговения, который проходит по окончании месяца Рамазана	tutmak держать
resmî официальный	yaklaşmak приближаться
sarma сарма, кушанье типа	Yeni Yılı'nız kutlu olsun «С Новым годом!»
	Zafer Bayramı День победы

ALİŞTİRMA 1

Aşağıdaki kelimelerin Türkçe karşılıklarını bularak cümle kurun:

Важная часть традиций; религиозные праздники; национальные праздники; светская страна; большая часть населения; мусульмане; иметь особое значение; праздник разговения; празд-

ник жертвоприношения; исламский мир; по лунному календарю; по григорианскому календарю; приходится на разные дни; соблюдать (держат) пост; минареты мечетей; один из символов месяца Рамазана; раздавать мясо соседям и беднякам; угощать гостей; семейные праздники; навещать родственников и друзей; помимо религиозных праздников; официальные мероприятия; красно-белые турецкие флаги; Новый год; под влиянием европейской культуры; украшать новогоднюю елку; салют.

ALİŞTİRMA 2

Aşağıdaki cümleleri tercüme edin:

1.Праздники – важная часть традиций турок. 2.В Турции праздники подразделяются на религиозные и национальные. 3.Среди религиозных праздников Праздник разговения и Праздник жертвоприношения, среди национальных – День Турецкой республики, Праздник молодежи и спорта, День победы и другие. 4.Праздник разговения начинается в конце месяца Рамадана и длится три дня. 5.Одним из символов Рамазана являются фигурки Хадживата и Карагёза, героев теневых представлений. 6.На праздник жертвоприношения люди приносят жертву, отдают часть мяса соседям и беднякам. 7.Религиозные праздники в Турции считаются семейными праздниками, они символизируют любовь и уважение. 8.Помимо религиозных праздников в Турции отмечается довольно много национальных праздников. 9.Во время национальных праздников большая часть учреждений закрыта; в школах и на стадионах проводятся официальные мероприятия; везде развешены красно-белые турецкие флаги. 10.В последние годы под влиянием западной культуры турки начали

праздновать Новый год, и первое января вошло в число официальных праздников.

ALİŖTIRMA 3

AŖađıdaki cümlelerden doğruları 'D', yanlışları 'Y' ile iŖaretleyin:

	D	Y
1 Türkiye'de üç dinî bayram kutlanır. Bunlar Ramazan Bayramı, Ŗeker Bayramı ve Kurban Bayramı.		
2 Ramazan Bayramı'nda Türkler kavurma, sarma ve börek yapar.		
3 Kurban Bayramı, Ramazan Bayramı'ndan iki ay on gün sonra kutlanır.		
4 Dinî bayramlarda Türkiye'de herkes birbirine 'Bayramınız kutlu olsun' der.		
5 Milli bayramlarda Türkiye'de bütün devlet kuruluşları tatil.		

ALİŖTIRMA 4

AŖađıdaki sorulara ayrıntılı cevap verin:

- 1.Türkiye'deki bayramlar hangi iki gruba ayrılır?
- 2.Dinî bayramlar arasında hangi bayramlar yer alır?
- 3.Türkiye'deki milli bayramları sıralayın.
- 4.İslam dünyasında Ramazan ayındaki oruç nasıl tutulur?
- 5.Ramazan Bayramı ne zaman kutlanır? Bu bayramın hangi özellikleri var? Ramazan Bayramı'na Türkiye'de neden Ŗeker Bayramı da derler?
- 6.Kurban Bayramı ne zaman ve nasıl kutlanır?
- 7.Ramazan ve Kurban Bayramlarının hangi ortak özellikleri var?
- 8.Türkiye'de milli bayramlar nasıl kutlanır?
- 9.Son yıllarda Batı kültürü etkisiyle Türkiye'deki resmi bayramlar

TÜRKİYE'DE BAYRAMLAR

arasına hangi bayram girdi?

10.Türkler, dinî ve milli bayramlarda birbirini kutlarken neler söylerler?

13 Türkçe

Турецкий язык

Türkçe, Türkiye Cumhuriyeti'nin ve aynı zamanda Rusya'nın devlet olarak tanımadığı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin resmi dili. Türkiye nüfusunun %90'ı tarafından konuşulur. Türkçe, Türk dilleri ailesine bağlı. Bu ailede Türkçe'den başka Azerice, Tatarca, Kazakça, Türkmençe, Özbekçe ve başka diller yer alır.

Bugünlerde Türkçe, dünyanın en yaygın dilleri arasında. Bulgaristan, Irak, Bosna Hersek ve Yunanistan gibi ülkelerde büyük ölçüde Türkçe konuşanlar var. Ayrıca, Avrupa 1960-1970'li yıllarda iş gücüne ihtiyaç duymaya başladı ve Türklere kapılarını açtı. Türkiye'den Avrupa'ya, özellikle Almanya'ya çok Türk taşındı. Avrupa'da yaşayan Türklerin sayısı altı milyona ulaştı. Bu insanların çoğunun anadili Türkçe. Bunun yanısıra Amerika ve Avustralya'da yaklaşık iki yüz bin kişi Türkçe konuşur. Nitekim, günümüzde dünyada Türkçe, yaklaşık 75-80 milyon insan tarafından konuşulan bir dil.

Türkler, tarih boyunca farklı alfabeleri kullandılar. Örneğin, Müslümanlığı kabul eden Batı Türk boyları, 10. yüzyıldan itibaren yazılı dil olarak Arapça'yı kabul etti. 14. yüzyılın başlarında kurulan Osmanlı İmparatorluğu'nun resmi dili olan Osmanlıca'daki harfler ve birçok kelime, Arapça aslına dayalıydı. 1928 yılında Türkiye'de eski Arap asıllı alfabenin yerini Latin esaslı ve 29 harfli yeni Türkçe alfabesi aldı. Bu olaya 'Harf devrimi' denildi, Mustafa Kemal'in en önemli devrimlerinden biri oldu. 1932 yılında ise Türkiye Cumhuriyeti'nde Dil Devrimi

başlatıldı. Bu devrimin amacı, Türkçe'yi özellikle Arapça ve Farsça'dan gelen sözcüklerden temizlemektir. Sonuç olarak Türkçe'deki öz Türkçe'nin oranı %35'ten %75'e arttı. Fakat bütün bunlara rağmen modern Türkçe'deki sözcüklerin yaklaşık %14'ü yabancı dillerden sözcükler. Arapça, Farsça ve Fransızca kelimeleri Türkçe sözlüğünün halâ önemli bir kısmını oluşturuyor. Türkçe yabancı dilleri etkiledi. En çok Türkçe kelimeleri, Ermenice, Yunanca ve Arnavutça'ya geçti. Rusça'da ise 1500'den fazla Türkçe kelimesi yer alır. 'Yoğurt' sözcüğü ise bütün dünyada biliniyor.

Türkçe, dil bilgisi ve fonetik açısından Hint-Avrupa dillerine benzemez. Gramerinin en önemli noktalarından bazıları ise şunlar: 1) sondan eklemeli bir dil; 2) ses uyumu var; 3) sözcüklerin cinsiyeti yok.

SÖZLÜK

açısından с точки зрения (че-го-л.)	Azerice азербайджанский язык
alfabe алфавит	bağlı, -(y)A связанный с (чем-л.), принадлежащий
amaç (-ci) цель	Batı Türk boyları западные тюркские племена
anadil родной язык	benzemek походить, быть похожим
anlamına gelmek иметь значение, обозначать (что-л.)	Bosna Hersek Босния и Герцеговина
Arâpça арабский язык	Bulgaristan Болгария
Arnavûtça албанский язык	bunun yanısıra наряду с этим
artmak увеличиваться	bütün bunlara rağmen несмотря на все это
asıl (-slı) основа	
Avustralya Австралия	
âyrıca так же, к тому же	

büyük ölçüde в большом количестве, много	верного Кипра
cinsiyet род	Mustafa Kemal Мустафа Кемаль (Ататюрк), первый президент Турецкой Республики
dayalı опирающийся	лики
devrim зд. реформа	nitekim в результате, в итоге
dil bilgisi грамматика	nokta пункт, точка
Dil Devrimi языковая реформа	olay событие
Ermenice армянский язык	oluşturmak формировать, составлять
esaslı основанный на (<i>чем-л.</i>)	oran процентное соотношение
etkilemek, -(y)İ влиять на (<i>что-л., кого-л.</i>)	Osmanlı İmparatorluğu Османская империя
Fârsça персидский язык, фарси	örneğin например
fonetik фонетика	öz исконный
Fransızca французский язык	Özbékçe узбекский язык
Harf devrimi реформа алфавита	özellikle в особенности
harf буква	Rûsça русский язык
Hint-Avrupa dilleri индоевропейские языки	sayı число
Irak Ирак	ses uyumu сингармонизм (гармония слога, гласных, согласных)
ihtiyaç duymak, -(y)A испытывать потребность в (<i>чем-л.</i>)	sondan eklemeli bir dil агглютинативный язык
iş gücü рабочая сила	sonuç (-cu) итог
itibaren, -DAn начиная с...	sözcük (-ğü) слово
kabul etmek принимать	Tatârca татарский язык
kapı дверь	temizlemek чистить, вычищать
Kazâkça казахский язык	Türk dilleri ailesi тюркская языковая семья
kelime слово	
Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Турецкая республика Се-	

Türkçe турецкий язык	yazılı письменный
Türkiye Cumhuriyeti Турецкая республика	yer almak занимать (иметь) место
Türkmence туркменский язык	Yunanca греческий язык
ulaşmak, -(y)A достигать	Yunanistan Греция
yağın распространенный	yüzyıl век

ALİŞTİRMA 1

Aşağıdaki kelimelerin Türkçe karşılıklarını bularak cümle kurun:

Турецкая республика; официальный язык; непризнанная Россией Турецкая республика Северного Кипра; входит в тюркскую языковую семью; самые распространенные языки в мире; к тому же; испытывать потребность в рабочей силе; особенно; количество турок, проживающих в Европе; достигать шести миллионов; родной язык; наряду с этим; на протяжении истории; использовать различные алфавиты; принимать ислам; начиная с десятого века; Оманская империя, возникшая в пятнадцатом веке; реформа алфавита; языковая реформа; в итоге; несмотря на все это; составлять значительную часть турецкого языка; оказывать влияние на иностранные языки; быть известным во всем мире; агглютинативный язык.

ALİŞTİRMA 2

Aşağıdaki cümleleri tercüme edin:

1.Сегодня турецкий язык является официальным языком Турецкой республики и непризнанного Россией государства Турецкой республики Северного Кипра. 2.Наряду с турецким языком в тюркскую языковую семью входят такие языки, как

азербайджанский, татарский, казахский, туркменский, узбекский. 3.Европа, которая начала испытывать потребность в рабочей силе в 1960-70-е годы, открыла свои двери туркам. 4.Количество турок, проживающих в Европе, достигло шести миллионов человек. 5.Принявшие ислам западные тюркские племена начали использовать арабский алфавит в качестве письменного языка с десятого века. 6.Реформа алфавита, проведенная в 1928 году, стала одной из важнейших реформ Мустафы Кемалю. 7.Вместо арабской вязи турки начали использовать новый турецкий алфавит, имеющий в основе латиницу. 8.Несмотря на языковую реформу, начатую в 1932 году, значительную часть турецкого языка все еще составляют слова, пришедшие из арабского, персидского и французского языков. 9.Некоторые турецкие слова известны во всем мире. 10.Турецкий язык, являющийся агглютинативным, не похож на европейские языки с точки зрения грамматики и фонетики.

ALİŞTİRMA 3

Aşağıdaki cümlelerden doğruları 'D', yanlışları 'Y' ile işaretleyin:

	D	Y
1 Türkçe, Hint-Avrupa dillerine bağlıdır.		
2 Günümüzde Türkçe yaklaşık 75-80 milyon insan tarafından konuşulur.		
3 Türkiye'de Latin esaslı ve 29 harfli yeni Türkçe alfabesi 1932 yılında kabul edildi.		
4 Bugünlerde Türkçe sözlüğünün büyük kısmını Arapça, Farsça ve Fransızca'dan gelen kelimeler oluşturuyor.		
5 Türkçe, sondan eklemeli bir dil, onun için Hint-Avrupa dillerine benzemez.		

ALİŞTİRMA 4

Aşağıdaki sorulara cevap verin:

1. Türkçe, hangi ülkelerde resmi dil statüsüne sahip?
2. Türkçe, hangi dil ailesine bağlı? Bu ailede Türkçe'den başka hangi diller yer alır?
3. Türkçe dünyanın hangi ülkelerinde konuşulur? Avrupa'da Türkçe konuşanların sayısı neden yüksek?
4. Türkler, tarih boyunca hangi alfabeleri kullandılar?
5. Yeni Türkçe alfabesi ne zaman kabul edildi?
6. 1932 yılında yapılan Dil Devrimi'nin amacı ve sonucu neydi?
7. Modern Türkçe'deki sözcüklerin yüzde kaç yabancı dillerden geldi?
8. Türkçe yabancı dilleri etkiledi mi? Buna uygun birkaç örnek verin.
9. En çok Türkçe kelimeleri hangi dillere geçti?
10. Türkçe'nin en önemli gramer ve fonetik özelliklerini sıralayın.

14 Rusya

Россия

Rusya Federasyonu (Rusya), toprak bütünlüğü bakımından dünyanın en büyük ülkesi. Toplam yüzölçümü 17 milyon kilometre kare. Rusya iki kıtada (Avrupa ve Asya'da) yer alır, üç büyük bölgeden oluşur: Avrupa bölgesi, Sibirya bölgesi ve Uzakdoğu bölgesi. Rusya'nın Avrupa bölgesi ile Sibirya (Asya bölgesi) arasındaki sınır, Ural Dağları ve Manıç Çukurluğu ile çizilmiştir. Ülke, batıdaki Baltik Denizi'nden, doğudaki Japon Denizi'ne kadar 9 zaman dilimi boyunca uzanır. Rusya, 145 milyon nüfusu ile dünyada nüfus sayısı açısından yedinci sırada.

Rusya Federasyonu çok uluslu bir devlet. Ülkede 150 üzerinde ulus yaşar, nüfusun %82'sini Ruslar, %3,8'ini Tatarlar, %3'ünü Ukraynalılar oluşturur. Rusya'nın resmi dili Rusça (Kiril alfabesi), tüm ülkede kullanılır. Rusya'da yaklaşık 150 farklı dil var, ulusların dili ve lehçeleri kullanılır, ulusal yayınları basılır, televizyon ve radyo yayınları yapılır. Ülkede Rus Ortodoks Kilisesi'ne bağlı Hıristiyanlar, nüfusun çoğunluğunu oluşturur (%70'i); başka dinler arasında İslam (%10'u), Budizm ve Yahudilik var. Rusya'nın başkenti Moskova. Şehrin kuruluş tarihi olarak 1147 yılı kabul edilir. 1480 yılında, bu şehir ilk defa Rus Devleti'nin başşehri olmuştur. 1712-1728, 1732-1917 yılları hariç Moskova, ülkenin başkentiydi. Rusya'nın başka büyük şehirleri ise St. Petersburg, Novosibirsk, Ekaterinburg, Nijni Novgorod.

Rusya Federasyonu'nun yönetim biçimi başkanlık tipi cumhuriyet. 1993 Anayasası'na göre ülkenin başında Devlet

Başkanı var. Yasama görevini Parlamento, yani Federal Meclis yürütür. Federal Meclis'in iki kanadı (üst kanadı Federasyon Kurulu, alt kanadı Devlet Duması) var. Yürütme görevi, Rusya Federasyonu Hükümeti tarafından yerine getirilir. Hükümetin başında Başbakan bulunur. Bugünkü Rusya'nın Devlet Başkanı Vladimir Putin, Başbakanı ise Dimitriy Medvedev.

Rusya, toprakları açısından çok geniş bir coğrafyaya sahip olduğu için 18 ülke ile sınırı vardır. Rusya'nın batı ve güney batısında Norveç, Finlandiya, Estonya, Letonya, Litvanya, Beyaz Rusya ve Ukrayna; güneyinde Gürcistan, Azerbaycan, Kazakistan, Moğolistan, Çin ve başka ülkelerle kara sınırı, Japonya ve Amerika Birleşik Devletleri ile deniz sınırı vardır. Rusya, geniş ve çok çeşitli dış politika çıkarları olan bir ülkedir. Rusya, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi, G8, Avrupa Konseyi, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT), Şanghay İşbirliği Örgütü (SCO) gibi uluslararası kuruluşların üyesi. Rusya, Bağımsız Devletler Topluluğu (BDT) ülkeleri başta olmak üzere Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ve hemen hemen bütün Avrupa ülkeleri ile ilişkilerini sürekli geliştirir. Ayrıca, Rusya'nın dış politikasında Çin Halk Cumhuriyeti (ÇHC), Hindistan, Japonya gibi büyük Asya devletleri de önemli bir yer alır.

Doğası zengin olan Rusya'da çok nehir var. Nehirlerin toplam uzunluğu 2,3 milyon kilometre. En uzun akarsuları Yenisey (5539 km), Lena (4400 km), Volga (3530 km). Rusya'nın Büyük Okyanus, Kuzey Buz Denizi, Baltik Denizi, Azak Denizi ve Karadeniz'e çıkışları var. Rusya, göller ülkesi. Rusya'da dünyanın en büyük doğal tatlı su deposu ve aynı zamanda dünyanın en derin gölü olan Baykal Gölü (1637 m) bulunur. Rusya'da nikel, alüminyum, bakır üretimi yapılır. Aynı zamanda Rusya,

hidrokarbon, doğal gaz ve elektrik enerjisi üretimi ve tüketimi açısından da önde gelen ülkeler arasındadır.

Rusya'nın iklimi, ülkenin genişliğinden dolayı oldukça çeşitli. Karadeniz kıyılarındaki subtropikal iklimden Güney Sibiry'a da görülen sert karasal iklime ve kuzeydeki kutup iklimine kadar değişir. Sibirya, ülkenin en soğuk bölgesi sayılır.

SÖZLÜK

Amerika Birleşik Devletleri (ABD)	пасности Организации Объединенных Наций (ООН)
Америки (США)	Budizm буддизм
Anayasa Конституция	Büyük Okyanus Тихий океан
Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT)	çeşitli различный
Организация по безопасности и сотрудничеству в Европе (ОБСЕ)	Çin Halk Cumhuriyeti (ÇHC) Китайская Народная Республика (КНР)
Avrupa Konseyi Совет Европы	Çin Китай
Azrak Denizi Азовское море	çizilmek очерчиваться
Bağımsız Devletler Topluluğu (BDT)	çoğunluk (-ğu) большинство
Содружество Независимых Государств (СНГ)	çok uluslu многонациональный
Baltik Denizi Балтийское море	deniz sınırı морская граница
basılmak публиковаться	Devlet Başkanı глава государства, президент
başkanlık tipi cumhuriyet президентская республика	Devlet Duması Государственная Дума
Beyaz Rusya Белоруссия	dış politika çıkarları внешнеполитические интересы
Birleşmiş Milletler (BM)	doğal gaz природный газ
Güvenlik Konseyi Совет Безо-	

Estonya Эстония	Rus Ortodoks Kilisesi Русская
Federal Meclis Федеральное	Православная Церковь
Собрание	Rusya Federasyonu Hükümeti
Federasyon Kurulu Совет Фе-	Правительство Российской
дерации	Федерации
Finlandiya Финляндия	Rusya Federasyonu Российс-
G8 Большая Восьмерка	кая Федерация
genişlik ширина	sert karasal iklim суровый
Hristiyan христианин	континентальный климат
hidrokarbon углеводород	Sibirya Сибирь
Japon Denizi Японское море	subtropikal субтропический
kara sınırı сухопутная гра-	Şanghai İşbirliği Örgütü
ница	(SCO) Шанхайская организа-
Kiril alfabesi кириллица	ция сотрудничества (ШОС)
kuruluş основание	tatlı su пресная вода
kutup iklimi арктический кли-	tüketim потребление
мат	Ukrayna Украина
Kuzey Buz Denizi Северный	Ural Dağları Уральские горы
Ледовитый океан	Uzakdoğu Дальний Восток
lehçe диалект	uzanmak протягиваться
Letonya Латвия	üretim производство
Litvanya Литва	Yahudilik иудаизм
Manıç Çukurluğu Кумо-	Yasama законодательная
Манычская впадина	власть
Moğolistan Монголия	yaayın издание; эфир
Norveç Норвегия	yönetim biçimi форма правле-
oluşturmak составлять, фор-	ния
мировать	Yürütme исполнительная
önde gelen лидирующий	власть
Rus Devleti Русское госу-	zaman dilimi часовой пояс
дарство	

ALİŞTİRMA 1

Aşağıdaki kelimelerin Türkçe karşılıklarını bularak cümle kurun:

17 миллионов квадратных километров; европейская и азиатская части России; протянуться на 9 часовых поясов; многонациональное государство; кириллица; ведется национальное теле- и радиовещание; Русская Православная Церковь (РПЦ); христиане; составлять большинство населения; дата основания города; форма правления; президентская республика; согласно Конституции 1993 года; президент России; Федеральное Собрание; Совет Федерации; Государственная Дума; законодательная власть; исполнительная власть; правительство Российской Федерации; Латвия; Литва; Соединенные Штаты Америки (США); Китайская Народная Республика (КНР); Совет Безопасности ООН; Шанхайская Организация Сотрудничества (ШОС); Содружество Независимых Государств (СНГ); Тихий океан; Северный Ледовитый океан; Балтийское море; Азовское море; выработка и потребление электроэнергии; находится в числе передовых стран; субтропический климат; субарктический климат; арктический климат.

ALİŞTİRMA 2

Aşağıdaki cümleleri tercüme edin:

1.Россия, представляющая собой самую крупную страну в мире, расположена на двух континентах и состоит из трех крупных частей (Европейская часть, Сибирь и Дальний Восток).
2.Площадь страны, протянувшейся на девять часовых поясов, составляет 17 миллионов квадратных километров.
3.В стране, которая является многонациональным государством, проживает более ста пятидесяти народностей.
4.В России, официальным языком которой является русский язык, ведется нацио-

нальное теле- и радиовещание. 5.Христиане, составляющие большинство населения России, относятся к РПЦ. 6.Датой основания Москвы – столицы России – считается 1147 год. 7.РФ – президентская республика. Действующим президентом России является Владимир Путин. 8.Законодательную власть осуществляет Федеральное Собрание, состоящее из Совета Федерации и Государственной Думы, а исполнительную – Правительство РФ. 9.Россия, имеющая границы с восемнадцатью странами, развивает отношения со странами-членами СНГ, ШОС, Большой Восьмерки и многими другими. 10.В России, которая считается страной озер, расположено самое глубокое в мире озеро Байкал.

ALİŞTIRMA 3

Aşağıdaki cümlelerden doğruları 'D', yanlışları 'Y' ile işaretleyin:

	D	Y
1 Rusya, iki büyük bölgeden oluşur.		
2 Moskova, 1147 yılında ülkenin başkenti olmuştur.		
3 Bugünkü Rusya'da 1993 Anayasası geçerlidir.		
4 Rusya'nın sadece ABD ve Japonya ile deniz sınırı var.		
5 Ülkenin en uzun akarsuyu Volga.		

ALİŞTIRMA 4

Aşağıdaki sorulara ayrıntılı cevap verin:

- 1.Rusya, hangi coğrafi bölümlerden oluşur?
- 2.Avrupa ile Asya arasındaki sınır Rusya'nın neresinde geçer?
- 3.Rusya'nın nüfusu kaç milyon?
- 4.Ülkenin resmi dili hangisi?
- 5.Rusya'ya neden çok uluslu bir ülke diyoruz?

- 6.Ülkenin başkenti neresi? Rusya'nın başka büyük şehirlerini de sıralar mısınız?
- 7.Rusya'nın devlet yapısını kısaca anlatır mısınız?
- 8.Rusya'nın kaç ülke ile sınırı var? Bu ülkeleri haritada gösterir misiniz?
- 9.Ülkenin doğasından bahseder misiniz?
- 10.Rusya'nın iklimini anlatır mısınız?

15 Moskova

МОСКВА

Moskova, Rusya Federasyonu'nun bilim, kültür, turizm ve iş dünyasının merkezi, aynı zamanda ülkenin en büyük, en kalabalık şehri. Moskova'nın nüfusu 11 milyon kişiden fazla. Her gün 'Rusya'nın kalbi' Moskova'ya kara, hava ve deniz yoluyla binlerce turist gelir. Moskova'da şehri diğer dünya şehirlerine bağlayan 5 havaalanı, 9 demiryolu garı, nehir limanları bulunmaktadır. Moskova'nın çok değişen bir iklimi var; Aralık ayında hava ısınır, yazın tam tersine soğuklar birden başlayabilir. Genel olarak Moskova, Avrupa'nın en soğuk metropolü olarak kabul edilir, burada kış mevsimi en az 4-4,5 ay sürer. Ayrıca, Moskova, resmi verilere göre gayrimenkul fiyatları açısından Avrupa'nın en pahalı şehri olarak gösterilir.

Moskova, Roma ve İstanbul gibi yedi tepe üzerinde kurulu bir şehir. Tepelerden en yükseği Vorobyovı Tepesi. Moskova'nın birkaç büyük ve küçük nehri var, en büyüğü Moskova adındaki nehir, şehrin kuzey-batısından güney-doğusuna geçer. Şehrin haritasına bakıldığında, Moskova'nın şekil açısından bir çemberi anımsattığını fark ediyoruz. Şehrin merkezinde Kremlin ve Kızıl Meydan bulunur. Buradan şehrin büyük caddelerine geçen sokaklar, radial bir şekilde güneş ışıkları gibi farklı yönlere doğru dağılır. Ana sokaklar ve ana caddeler birbirine sokak ve ara sokaklarla bağlanır. Ondandır Moskova'nın şeması büyük bir örümcek ağına benzer. Moskova'nın dört büyük çevre yolu var. Bunlar, bulvardan oluşan Bulvar Çevre Yolu, şehrin tarihî merkezini çeviren Bahçe Çevre Yolu ve 2000 yıllarının başında

yapılması bitirilmiş olan Üçüncü Çevre Yolu. 109 kilometrelik dördüncü ve en uzun çemberi oluşturan Moskova Çevre Yolu, 1984 yılına kadar şehrin sınıırıydı. Fakat birkaç yeni semtin kurulmasıyla 2010lu yıllarda yapılan şehrin genişlenmesi sonucu Moskova, sözü edilen sınırları aşmıştır.

Bugünlerde Moskova'nın merkezinde bakanlıklar, devlet ve hükümet binaları, yabancı ülkelerin büyük elçilikleri, iş ve alışveriş merkezleri, şirket ofisleri yer alır. Moskovalılar, sabahları merkezdeki işyerlerine gider, akşamları ise şehrin kenarlarında bulunan evlerine döner. Moskova'da merkeze ulaşım açısından oldukça ciddi sorunlar yaşanır, yollar ve metro, işe gidiş ve işten çıkış saatlerinde çok kalabalık olur. Mimari ve dekorasyon bakımından dünyanın en güzel metrolarından biri olan Moskova Metro'su'nun inşasına 1931 yılında başlanmıştır. Şimdi Moskova Metro'su'nun istasyon sayısı 175'i aşmış, hatların toplam uzunluğu 300 km olmuştur. Moskova'da çok güzel tiyatrolar (en ünlüsü Bolşoy Tiyatrosu) ve müzeler (en ünlüleri Devlet Puşkin Sanat Müzesi ve Tretyakov Galerisi) bulunur. Şehir bir açık hava müzesi gibi. Sokaklarında eski kiliseleri, güzel sarayları ve köşkleri barındırır.

SÖZLÜK

açık hava müzesi музей под открытым небом	bağlanmak соединяться
ana sokak (-ğı) основная дорога, центральная магистраль	Bahçe Çevre Yolu Садовое кольцо
anımsatmak напоминать	Bakanlık (-ğı) министерство
ara sokak (-ğı) переулок	barındırmak приютить
aşmak преодолевать	bilim наука
	bina здание

Bolşoy Tiyatrosu	Большой театр	kenar	окраина
Bulvar Çevre Yolu	Бульварное кольцо	Kızıl Meydan	Красная площадь
büyük elçilik (-ği)	посольство	kilise	церковь
çember	окружность, кольцо	Kremlin	Кремль
çevre yol	окружная (кольцевая) дорога	metropol	мегаполис
dağılmak	распространяться, расходиться	mimari	архитектура
dekorasyon	внутреннее убранство, декор	Moskova Çevre Yolu	МКАД (Московская Кольцевая Автомобильная Дорога)
demiryolu	железная дорога	Moskova Metrosu	Московское метро
deniz yolu	морской путь	Moskova nehri	Москва-река
Devlet Puşkin Sanat Müzesi	Государственный музей изобразительных искусств им. А.С. Пушкина	nehir limanı	речной порт
fark etmek	замечать	örümcek ağı	паутина
gayrimenkul	недвижимость	Roma	Рим
harita	карта	sözü edilen	упомянутый
hat (-ttı)	линия (зд. метро)	şema	схема
havaalanı	аэропорт	tam tersine	напротив, наоборот
ısınmak	теплеть, становиться теплым	tepe	холм
inşa	стройка	Tretyakov Galerisi	Третьяковская галерея
iş dünyası	деловой мир	ulaşım	сообщение (транспортное)
iş merkezi	деловой центр	Üçüncü Çevre Yolu	Третье транспортное кольцо
işe gidiş işten çıkış saatleri	часы пик	veri(ler)	данные
kara yolu	сухопутный путь	Vorobyovı Tepesi	Воробьевы горы
		yön	направление

ALİŞTİRMA 1

Aşağıdaki kelimelerin Türkçe karşılıklarını bularak cümle kurun:

Научный, культурный и деловой центр России; более одиннадцати миллионов человек; изменчивый климат; наоборот (напротив); самый холодный мегаполис Европы; согласно официальным данным; город, построенный на семи холмах; Воробьевы Горы; при взгляде на карту Москвы; походить на большую паутину; кольцевая дорога («кольцо»); выходить за упомянутые границы; государственные и правительственные здания; торговые и деловые центры; ехать на работу (=рабочее место); в часы пик; общая протяженность линий Московского Метро; музей под открытым небом.

ALİŞTİRMA 2

Aşağıdaki cümleleri tercüme edin:

1. Москва, представляющая собой научный, культурный и деловой центр России, – самый густонаселенный город страны. 2. В Москве, куда каждый день приезжают тысячи туристов, находится пять аэропортов и девять железнодорожных вокзалов. 3. Самый высокий холм Москвы, которая также, как Рим и Стамбул, является городом на семи холмах, – Воробьевы Горы. 4. В Москве, которая считается самым холодным мегаполисом Европы, зима длится 4-4,5 месяца. 5. Карта Москвы, на которую вы смотрите, по форме напоминает большую паутину. 6. Улицы Москвы расходясь подобно солнечным лучам от Кремля и Красной площади, переходят в большие проспекты. 7. В Москве, где на сегодняшний день располагается четыре транспортных «колец», имеются большие проблемы с дорожным движением. 8. Дороги и метро Москвы переполнены в часы пик, поскольку москвичи, выезжающие каждый день на

работу в центр, к вечеру возвращаются в свои дома, расположенные на окраинах города. 9.Общая протяженность линий Московского Метро, строительство которого началось в 1931 году, на сегодняшний день превышает 300 километров. 10.На улицах Москвы, которая напоминает музей под открытым небом, располагаются старые церкви, красивые дворцы и особняки.

ALİŖTIRMA 3

AŖađıdaki cümlelerden doğruları 'D', yanlışları 'Y' ile iŖaretleyin:

	D	Y
1 Moskova'nın nüfusu 11 milyondan azdır.		
2 Moskova, gayrimenkul fiyatları açısından Avrupa'nın en pahalı şehri olarak gösterilir.		
3 Şehirdeki Bahçe Çevre Yolu'nun yapılması, 2000 yıllarının başında bitirilmiştir.		
4 Moskova'da oldukça ciddi trafik sorunları yaşanır.		
5 Moskova Metrosu'nun yapımı, 1931 yılında başlamıştır.		

ALİŖTIRMA 4

AŖađıdaki sorulara ayrıntılı cevap veriniz:

- 1.Rusya Federasyonu'nun başkenti neresi? Nüfusu kaç milyon?
- 2.Moskova, diğer dünya şehirlerine nasıl bağlanır?
- 3.Moskova'nın iklim özelliklerini anlatır mısınız?
- 4.Moskova'nın Roma ve İstanbul'a benzeyen yönleri ne?
- 5.Moskova'nın yapısından bahseder misiniz? Şehrin şeması, neyi anımsatmakta? Neden?
- 6.Moskova'nın kaç çevre yolu var? Onların isimlerini söyler misiniz?

- 7.Günümüz Moskova'sının merkezinde ve kenarlarında neler bulunur?
- 8.Moskova, dünyanın en büyük metrosuna sahip olmasına rağmen ulaşım sisteminde sorunlar neden yaşanmakta? Bu sorunların çözümü için neler tavsiye edebilirsiniz?
- 9.Moskova Metro'sunun inşasına kaç yılında başlandı? Bugünlerde hat ve istasyon sayısı kaçta çıktı?
- 10.Moskova neden Rusya'nın kültür başkenti olarak kabul edilir?

16 Moskova'nın Tarihi

История Москвы

Moskova adı tarihte ilk defa 1147 yılında anılır, kurucusu olarak Suzdal Prensi Yuri Dolgoruki (Uzunkollu Yuri) kabul edilir. 1238'de Tatar-Moğol istilasının ardından tüm diğer Rus Prenslikleri gibi Moskova da Altın Ordu'nun egemenliğine girer. 1328 yılında Prens II. İvan (İvan Kalita, yani Kese İvan) zamanında Moskova baş prenslik haline gelir. 1480'da III. İvan döneminde Altın Ordu egemenliği sona erer ve Rus Prenslikleri III. İvan önderliğinde birleşir, Moskova ise böylece oluşan Rus Devleti'nin başkenti olur. Bizans Prensesi Sofya Paleolog ile evlenen III. İvan, Moskova'yı Üçüncü Roma teorisinden yola çıkarak yeni Konstantinopolis yaratma amacıyla şehirde geniş bir inşaat başlatır, bu nedenle Rusya'nın farklı bölgelerinden ve İtalya'dan mimarları getirtir. O dönemde Kremlin'in kırmızı tuğlalı duvarları ve Kremlin'deki Katedraller yapılır.

III. İvan'ın torunu IV. İvan (Korgunç İvan) zamanında Rus toprakları genişler, Rus Devleti de güç kazanır, Kazan ve Astrahan Hanlıkları fethedilir. Kazan'ın ele geçirilişinin şerefine Kızıl Meydan'da Aziz Vasili Kilisesi yapılır. 1610 yılında çar Boris Godunov zamanında Moskova'yı Polonyalılar işgal eder, taht kavgaları ile dolu karmaşık bir dönem başlar. Moskova'nın işgaline karşı Nijni Novgorod şehrinde Kuzma Minin ve Dimitriy Pojarski önderliğinde bir ordu oluşturulur. Bu ordu, Polonyalıları yenerek Moskova'yı işgalden kurtarır. Bu olay, Rusya tarihinde I. Ulusal Kurtuluş Savaşı olarak kabul edilir. Savaş kahramanları Minin ve Pojarski'nin Kızıl Meydan'daki heykelleri, herkese bu zaferi

hatırlatır. Ayrıca, sözü edilen olay adına, Devlet Duması'nın 2004 yılında kabul ettiği yasaya göre her yıl 4 Kasım'da ülkede Halkın Birliği Günü kutlanır.

1613 yılında 16 yaşındaki Mihail Romanov'un Çar seçilmesiyle 300 yılı aşan Romanov Hanedanlığı dönemi başlar. 1682'de Rusya'nın en ünlü Çarı I. Petro (Deli Petro) tahta geçerek Moskova'nın egemenliğine son verir ve 1712 yılında başkenti, bataklıklar üzerinde kurulan St. Petersburg şehrine taşır. Böylece on dördüncü yüzyıldan itibaren Rus tarihinde ön planda olan Moskova, yerini St. Petersburg'a bırakarak (1729-1732 yılları hariç) ikinci plana çekilir.

Moskova, başkent olmamasına rağmen XIX. yüzyılın başında Napolyon'un hedefi olmuştur. Napolyon, Borodino'da yapılan kanlı muharebeden sonra tamamiyle boşalmış ve yakılmış Moskova'ya girer, bir süre Kremlin'de kalır, fakat stokların tükenmesi ve soğukların başlamasıyla Moskova'yı terk etmek zorunda kalır. Napolyon, dönüş yolunda Rusların saldırıları ve soğuklardan dolayı Ordusu'nun büyük bir kısmını kaybeder. Bu savaşta zaferin şerefine Moskova'da Kurtarıcı İsa Katedrali yapılır. 1931 yılında Stalin'in emriyle yıkılan bu Katedral, 1990'lı yıllarda yeniden inşa edilir.

1917'de gerçekleştirilen Sosyalist Devrimiyle Bolşevikler iktidara gelir ve 1918 yılında Bolşevik lideri Lenin Moskova'ya gelerek Kremlin'e yerleşir. Moskova tekrar başkent olur. Stalin döneminde (1922-1953) 1930'lu yıllardan itibaren Moskova'da büyük değişiklikler yaşanır. Eski caddeler, modern ve geniş bulvarlar haline getirilir, büyüklüğü ve güzelliği dünyaca meşhur olan Moskova Metrosu inşa edilir. Eski küçük evler, birçok kilise ve manastır yıkılır, yerini dolduran büyük ve heybetli binalar Moskova'nın çehresini değiştirir. Bu binaların en ünlü olanları

1950'li yıllarda yapılan ve birbirine benzeyen 7 gökdelen (Stalin Kardeşleri) Kruşev zamanında (1953-1964) konut çözümüne yönelik daireleri çok küçük olan 5 katlı apartmanlar kurulur. Bugünlerde eskimiş ve pek estetik olmayan bu apartmanların büyük bir kısmı Moskova Belediyesi tarafından yıkılmıştır. Durgunluk dönemi olarak adlandırılan Brejnev'in döneminde Moskova, 1980 Olimpiyatlarına ev sahipliği yapar. Olimpiyatlar öncesinde şehirde oteller, stadyumlar, spor alanları ve Olimpiyat Köyü yapılır. Mihail Gorbaçov ile başlayan Perestroyka (Yeniden yapıma) politikası sonrası Moskova'da gece kulüpleri, restoranlar, kumarhaneler, beş yıldızlı oteller belirir.

Sovyetlerin çöküşüyle Moskova'da büyük değişimler başlar. 1992 yılında Moskova Belediye Başkanlığını Yuri Lujkov kazanır. Onun döneminde başta Kurtarıcı İsa Katedrali olmak üzere Stalin zamanında yıkılan kiliseler yeniden yapılır. Moskova'ya yeni binalar, modern alışveriş merkezleri kazandırılır. Bu çalışmalarda Yuri Lujkov, ENKA, Urban, Ant Yapı gibi Türk inşaat şirketleriyle yakın işbirliği yapar. Lujkov, Stalin'den sonra Moskova'yı en çok değiştiren kişi olarak kabul edilir. En büyük projelerinden biri, şehrin kuzey-batısında yer alan, gökdelenlerden oluşan ve tam XXI. yüzyıl Moskovası'nı sembolize eden 'Moscow Citi' projesi.

SÖZLÜK

adlandırılmak называться	bataklık (-ğı) болото
Altın Ordu Золотая Орда	belirmek определяться, появ-
anılmak упоминаться, быть	ляться
упомянутым	birleşmek объединяться
Aziz Vasili Kilisesi собор Ва-	Bizans Prensesi византийская
силия Блаженного	принцесса

çehre облик	kurtarmak спасать
çekilmek отступать	kurucu основатель
çöküş распад	manastır монастырь
durgunluk (-ğu) застой	meşhur известный
egemenlik (-ği) господство	Moskova Belediyesi Москов- ская мэрия
ele geçiriliş захват	muharebe битва, сражение
emir (-mri) приказ	Napolyon Наполеон
ev sahipliğini yapmak при- нимать, проводить (событие)	olay событие, происшествие
fethedilmek быть завоеванным	Olimpiyat Köyü Олимпийская деревня
gökdelen небоскреб	Olimpiyatlar Олимпийские игры, Олимпиада
güç kazanmak становиться сильным	Polonyalılar поляки
Halkın Birliği Günü День на- родного единства	Romanov Hanedanlığı династия Романовых
heybetli величественный	Rus Devleti Русское госу- дарство
heykel памятник	Rus Prenslikleri русские кня- жества
iktidar власть	sona ermek подходить к кон- цу, заканчиваться
işgal etmek захватывать	Sosyalist Devrimi социалисти- ческая революция
kahraman герой	stok склад
karmaşık (-ği) смута, смутный	Suzdal Prensi суздальский князь
katedral собор	şerefine, -(n)In в честь (чего- л., кого-л.)
Kazan ve Astrahan Hanlıkları Казанское и Астраханское ханства	taht престол, трон
konut жилье	tamamiyle полностью
Korgunç İvan Иван Грозный	
kumarhane казино, игорный дом	
Kurtarıcı İsa Katedrali Храм Христа Спасителя	

Tatar-Moğol istilası	татаро-монгольское нашествие	Ulusal Kurtuluş Savaşı	отечественная война
terk etmek	покидать	yaratmak	создавать
tuğla	кирпич	yenmek	одерживать победу
tükenmek	исчерпываться	yıklmak	быть уничтоженным

ALİŞTİRMA 1

Aşağıdaki kelimelerin Türkçe karşılıklarını bularak cümle kurun:

Впервые упоминаться; суздальский князь Юрий Долгорукий; татаро-монгольское нашествие; как и все другие русские княжества; попадать под господство Золотой Орды; становиться главным княжеством; начинать широкомасштабное строительство; во времена Ивана IV Грозного; завоевывать Казанское и Астраханское Ханства; быть построенным в честь взятия Казани; собор Василия Блаженного; борьба за престол; смутное время; согласно закону, принятому Государственной Думой в 2004 году; День народного единства; династия Романовых; вступать на трон; переносить столицу в Санкт-Петербург; после кровопролитной Бородинской битвы; вступать в полностью опустевшую и сожженную Москву; оставлять (покидать) город; Храм Христа Спасителя; быть восстановленным (*o yapıya*); Социалистическая революция; приходить к власти; большие перемены; изменять облик Москвы; семь «сталинских» высоток; мэрия Москвы; принимать Олимпийские игры; с распадом Советского Союза; вести тесное сотрудничество.

ALİŞTİRMA 2

Aşağıdaki cümleleri tercüme edin:

1. Основателем Москвы считается Суздальский князь Юрий Долгорукий. 2. Москва, датой оснований которой считается

1147 год, после татаро-монгольского нашествия 1238 года, как и все русские княжества, попала под господство Золотой Орды. 3. После того, как в 1480 году завершилось владычество Золотой Орды, Москва стала столицей Русского государства. 4. Иван III, задумавший превратить город в новый Константинополь, начал в Москве широкомасштабное строительство. 5. Во времена Ивана Грозного, когда были завоеваны Казанское и Астраханское Ханства, и Русское государство тем самым еще более укрепилось, на Красной площади в честь взятия Казани был возведен Собор Василия Блаженного. 6. В начале семнадцатого века Москва была захвачена поляками, и началась борьба за престол. 7. С целью освобождения Москвы от поляков в Нижнем Новгороде было сформировано ополчение под предводительством Минина и Пожарского. 8. На Красной площади находится памятник Минину и Пожарскому, освободившим Москву от поляков, и, согласно закону, принятому Государственной Думой в 2004 году, в честь этого события 4 ноября в стране отмечается День народного единства. 9. После того, как Петр I в 1712 году перенес столицу России в Санкт-Петербург, Москва отошла на второй план. 10. В Москве находится Храм Христа Спасителя, построенный в честь победы над Наполеоном, который в начале XIX века захватил полностью опустевший и сожженный город, а потом в связи с наступлением холодов вынужден был его покинуть. 11. Лидеры большевиков, пришедших к власти в стране после Социалистической революции 1917 года, перенесли столицу в Москву. 12. Начавшееся в эпоху Сталина строительство новых улиц и зданий сильно изменило облик города. 13. Во времена перестройки в Москве появились ночные клубы, рестораны, казино и пятизвездочные отели. 14. Юрий Лужков, впервые ставший мэром Москвы в 1992 году, построил в городе много

новых современных зданий, ведя тесное сотрудничество с такими турецкими строительными компаниями, как «Энка», «Урбан», «Ант Япы». 15.Одним из самых грандиозных проектов в Москве является проект «Moscow City», состоящий из целой группы небоскребов.

ALİŞTİRMA 3

Aşağıdaki cümlelerden doğruları 'D', yanlışları 'Y' ile işaretleyin:

	D	Y
1 Moskova'nın kurucusu olarak Suzdal Prensi Yuriy Dolgorukiy kabul edilir.		
2 Moskova, IV. İvan zamanında Rus Devleti'nin başkenti olmuştur.		
3 Polonyalılar, 17. yüzyılın başında Moskova'yı işgal etmiştir.		
4 1729 – 1732 yılları arasında Moskova, Rusya'nın başkentiydi.		
5 Moskova'nın Stalin döneminde yapılan en meşhur binaları, 6 gökdeldir.		

ALİŞTİRMA 4

Aşağıdaki sorulara cevap verin:

- 1.Moskova kimin tarafından ve ne zaman kuruldu?
- 2.Moskova, Rus Devleti'nin başkenti ne zaman ve nasıl oldu?
- 3.Şehirde, III. İvan döneminde hangi değişiklikler yaşandı? Neden?
- 4.IV. İvan zamanında Moskova'da inşa edilen kilisenin adı ne? Hangi olayın şerefine yapıldı?
- 5.XVII. yüzyılda Rusya'nın başkenti, hangi olaylara arena oldu?
- 6.Moskova'nın Romanovlar dönemindeki tarihini kısaca anlatır mısınız?

- 7.XIX. yüzyılda Moskova'ya kimin ordusu girdi? Moskova'da hangi yapıt o dönemin olaylarını hatırlatır?
- 8.Moskova'nın Sovyet dönemindeki tarihini kısaca anlatır mısınız?
- 9.Sovyetlerin çöküşünden sonra Moskova'da neler belirdi?
- 10.Yuri Lujkov zamanında Moskova'nın çehresi değişti mi?

CEVAP ANAHTARI

Ключи к упражнениям

KONU 1

2. 1.Bizim dairemiz üçüncü katta, asansörün sağında. 2.Dairemizin üç odası, mutfağı, koridoru, banyosu ve tuvaleti var. 3.Dairemizin en büyük odası salon. 4.Salonun bir köşesinde divan, diğer köşesinde ise kitaplık var. 5.Beyaz kedi yeşil koltukta. 6.Koltuğun yanında divan ve dört masa var. 7.Elbise dolabı ve çalışma masası yatak odasında. 8.Mutfakta buz dolabı, bulaşık makinesi ve mutfak takımı var. 9.Meyve suyu sıkacağı ve toster masada. 10.Koridorda yerde büyük bir halı var.

KONU 2

2. 1.Size kendimi anlatmak istiyorum. 2.Aslen Vladimir'liyim, ama şimdi Moskova'da yaşıyorum. 3.Büyük bir turizm şirketinde menecer olarak çalışıyorum. 4.Kurslarda Türkçe öğreniyorum. 5.Türkçe ile hem kamu sektöründe, hem de özel sektörde çalışmak mümkün. 6.Günümüzde Rus-Türk ilişkileri çok hızlı geliyor. 7.Arkadaşlarımla tiyatro ve sinemaya gidiyorum. 8.Tabii, ailem bu kadar değil. 9.Arkadaşlarımla sık sık telefonlaşıyoruz. 10.Bazen memleketime gidiyorum, ailemle vakit geçiriyorum.

KONU 3

2. 1.Size ailemi anlatmak istiyorum. 2.Ailem fazla kalabalık değil. 3.Babam bir şirkette müdür, annem de ev hanımı. 4.Ninem emekli, torunlarına bakıyor. 5.Bazen ailece Soçi'ye gidiyoruz. 6.Ağabeyimin kendi ailesi var, onun için annebabamızdan ayrı yaşıyor. 7.Hep beraber arkadaşlarımıza misafirlige ya da tiyatroya gidiyoruz. 8.Ben ailemi çok özliyorum ve annebabamı sık sık arıyorum. 9.Kedimizin adı Bars. 10.Ağabeyim birkaç yabancı dil biliyor ve yabancı bir şirkette çalışıyor.

KONU 4

3. 1.Hafta içi erken kalkıyorum ve geç yatıyorum. 2.Banyoya gidiyorum, elimi yüzümü yıkıyorum, saçlarımı tarıyorum. 3.Üniversiteye gitmek için evden tam saat sekizde çıkıyorum. 4.Derslere geç kalmamak için üniversiteye metroyla gidiyorum. 5.Üniversiteye dokuza beş kala geliyorum.

6.Öğle tatili on ikiyi on geçeden bire beş kalaya kadar devam ediyor. 7.Her gün dört dersim oluyor. 8.Öğle yemeğimi yemek için birinci kattaki lokantaya iniyorum. 9.Eve saat yedide geliyorum, akşam yemeğimi yiyorum ve haberleri izliyorum. 10.Akşam yemeğinden sonra genellikle İnternet'e giriyorum ve elektronik postamı (e-maillerimi) kontrol ediyorum.

KONU 5

2. 1.Cumartesi sabahları genellikle arkadaşlarımla sinemaya gidiyorum. 2.Alişveriş merkezimizde birkaç sinema salonu var. 3.Kafeye gittik, birer kahve içtik ve arkadaşlarımdan ayrıldım. 4.Eve geldim, biraz dinlendim, temizlik yaptım ve Türkçe çalışmaya başladım. 5.Bilgisayarı kapattım ve yatağa girdim. 6.Pazar günü annemle gitmek için erken kalktım. 7.Yolda alışveriş yapmak için markete uğradım. 8. Temiz hava almak için ormana gittik. 9Akşam yemeğinden sonra eve gitmeye karar verdim, çünkü vakit geçti. 10.E-meillerimi kontrol etmek için İnternet'e girdim.

KONU 6

2. 1.Novosibirsk şehrinde 1984 yılında doğdum. 2.Ben on bir yaşındayken ailem Novosibirsk'ten Moskova'ya taşındı. 3.Moskova büyük ve güzel bir şehir, ülkemizin kültür merkezi. 4. Moskova Devlet Üniversitesine girmek için bir senedir sınavlara hazırlık yaptım. 5.Beş yıl boyunca İngilizce ve Almanca gibi dilleri öğrendim. 6.Üniversiteden mezun oldum ve bir Amerikan şirketinde menecer olarak çalışmaya başladım. 7.Önce birkaç defa Türkiye'ye gittim. 8.Birkaç ay boyunca Amerika'da staj yaptım. 9.İstanbul, Ankara ve İzmir gibi büyük Türk şehirlerini ziyaret ettim. 10.Ben üniversitedeyken hem okudum hem de çalıştım.

KONU 7

2. 1.Bu dönemin sonunda ara sınavlar haftası yapılacak, Ocak ayında Yıl Başıdan sonra ise ana sınavlar başlayacak. 2.İki haftalık tatilimi Moskova'da ve Saratov'da yapmayı düşünüyorum. 3.Rusya'da kış tatili geleneksel olarak yirmi beş Ocak'ta başlıyor. 4.Kutsal Tatyana gününde sınıf arkadaşlarımla mutlaka kutlamalara katılacağız ve konsere gideceğiz. 5.Tatilde buz pateni ve kayak yapacağım. 6.Moskova'nın en güzel paten pistleri Kızıl Meydan'da ve büyük parklarda bulunuyor. 7.Uzun zaman Saratov'daki akrabalarımla görüşmedim, onun için tatilde onları ziyaret etmeyi planlıyorum. 8.Tiyatroya veya sinemaya gideceğiz, parkta veya ormanda gezeceğiz. 9.Yeni dönemden birkaç gün önce Moskova'ya döneceğim. 10.Umarım ki, tatil planlarım mutlaka gerçekleşecek.

KONU 8

2. 1.İlkbahar, yaz, sonbahar ve kış gibi mevsimler var. 2.Mart ve Nisan gibi ilkbahar aylarında çok ciddi hava değışiklikleri görülür. 3.Temmuz yılın en sıcak ayı olarak kabul edilir. 4.Yazın Türkiye'nin birçok şehrinde kuraklık görülür. 5.Yazın insanlar açık havada zaman geçirmeye çalışır, onun için park, orman ve göl gibi yerlerde piknik yapar. 6.Yazın Türkiye'ye birçok yabancı turist gelir, çünkü deniz ve otellerdeki hizmeti çok sever. 7.Sonbaharda hava kapalı olur, ağaçlardan yaprakları dökülür, yağmur yağar, insanlar kalın giyinir. 8.Kışın kar yağar, insanlar kayak ve buz pateni gibi sporları yapar. 9.Çocuklar, kar topu oynamayı ve kardan adam yapmayı çok sever. 10.Son zamanlarda Türkiye'nin Uludağ ve Kartalkaya gibi kış turizm merkezlerine daha çok yerli ve yabancı turist gelir.

KONU 9

2. 1.Türkiye, coğrafi konumu açısından dünyada stratejik bir yer alır, Avrupa ile Asya arasındaki doğal köprü. 2.Türkiye Cumhuriyeti 1923 yılında Mustafa Kemal önderliğinde kuruldu. 3.Ankara 1923 yılında Türkiye'nin başkenti oldu. 4.Türkiye, parlamento cumhuriyeti, devlette Yasama görevini parlamentosu, yani Türkiye Büyük Millet Meclisi yerine getirir. 5.Şimdiki Türkiye Cumhurbaşkanı, eski Dışişleri Bakanı Abdullah Gül. 6.Türkiye, Birleşmiş Milletler, Avrupa Parlamentosu, İslam Konferansı Örgütü gibi uluslararası kuruluşların üyesi. 7.Ülkenin en yüksek noktası, doğusunda bulunan Ağrı Dağı. Yüksekliği beş bin metreden fazla. 8.Türkiye'nin kıyı bölgeleri, ılıman iklimin etkisi altında bulunur. 9.Günümüzde dünyada iklim şartları hızla değişmekte. 10.Son yirmi yılda çölleşme, Türkiye için son derece önemli bir problem oldu.

KONU 10

2. 1.Tarihi yapılarıyla meşhur olan İstanbul, Türkiye'nin en kalabalık şehri. 2.İstanbul, dünyada iki kıta üzerinde kurulu tek şehir. 3.Asırlar boyunca önemli ticaret ve idare merkezi olan İstanbul'da, şimdi resmi verilere göre yaklaşık on iki milyon kişi yaşar. 4.Konstantin 330 yılında Roma İmparatorluğu'nun başkentini bu şehre taşıdıktan sonra adı Konstantinopolis oldu. 5.Osmanlılar şehri 1453 yılında fethettikten sonra İstanbul, Osmanlı İmparatorluğu'nun başkenti oldu. 6.Bugün İstanbul, iki bölgeye ayrılır: Avrupa yakası ve Anadolu yakası. 7.Rusya Federasyonu'nun İstanbul Başkonsolosluğu İstiklal Caddesi'nde bulunur. 8.Son zamanlarda İstanbul'un Anadolu yakası, şehrin cazibe merkezi oldu. 9.Burada çok katlı binalar,

büyük oteller ve alışveriş merkezleri, Formula-1 pistive Sabiha Gökçen havaalanı kuruldu. 10.2006 yılında Avrupa Konseyi, İstanbul'u 2010 Avrupa Kültür başkenti olarak seçti.

KONU 11

2. 1.Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu olan Mustafa Kemal Atatürk, 1881 yılında Selanik'te doğdu. 2.Babası 1888 yılında öldükten sonra bir süre dayısında kaldı. 3.Okulda matematik öğretmeni Mustafa'ya 'olgun' anlamına gelen 'Kemal' adını verdi. 4.Birinci Dünya Savaşı sırasında Çanakkale Savaşına katılarak İtilaf Devletlerinin ordusunu durdurabilirdi. 5.Mustafa Kemal, Sivas ve Erzurum Kongrelerinde vatanın kurtuluşu için bir yol belirledikten sonra 1919dan 1923 yılına kadar devam eden Türk Kurtuluş Savaşı başladı. 6.Atatürk soyadı, Mustafa Kemal'e 1934 yılında verildi. 7.29 Ekim 1923 tarihinde Türkiye Cumhuriyeti ilan edildikten sonra Mustafa Kemal ilk cumhurbaşkanı oldu. 8.1953 yılında Ankara'da Anıtkabir kuruldu, o zamandan beri Atatürk'ün naaşı orada bulunur. 9.Atatürk'ün başlıca devrimleri arasında sultanatın ve halifelğin kaldırılması, kadınlara erkeklerle eşit hakların verilmesi ve Türk alfabesinin getirilmesi. 10.Hem dış hem de iç politikasına önem veren Atatürk, başarılı bir politikacıydı.

KONU 12

2. 1.Bayramlar, Türklerin geleneklerinin önemli bir parçası. 2.Türkiye'deki bayramlar ikiye ayrılır: dini ve milli bayramlar. 3.Dini bayramlar arasında, Ramazan Bayramı ve Kurban Bayramı, milli bayramlar arasında Cumhuriyet Bayramı, Gençlik ve Spor Bayramı, Zafer Bayramı ve başka bayramlar var. 4.Ramazan Bayramı, Ramazan ayının sonunda başlar ve üç gün sürer. 5.Ramazan Bayramı'nın sembollerinden biri, gölge oyunu kahramanları olan Hacivat ve Karagöz figürleri. 6.Kurban Bayramı'nda insanlar kurban keser, etin bir kısmını komşu ve fakirlere dağıtır. 7.Türkiye'deki dini bayramlar aile bayramları olarak kabul edilir, sevgi ve saygıyı sembolize eder. 8.Türkiye'de dini bayramların arasında birçok milli bayram kutlanır. 9.Milli bayramlarda resmi dairelerin çoğu kapalı, okul ve stadyumlarda resmi etkinlikler düzenlenir; her yerde kırmızı beyaz Türk bayrakları asılır. 10.Son yıllarda Batı kültürü etkisiyle Türkler Yeni Yılı kutlamaya başladı, 1 Ocak resmi bayramlar arasına girdi.

KONU 13

2. 1.Bugünlerde Türkçe, Türkiye Cumhuriyeti'nin ve Rusya'nın devlet olarak tanımadığı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin resmi dili.

2.Türkçe'nin yanısıra Türk diller ailesine Azerice, Tatarca, Kazakça, Türkmence ve Özbekçe gibi diller girer. 3.1960-70li yıllarda iş gücüne ihtiyaç duyan Avrupa, Türklere kapılarını açtı. 4.Avrupa'da yaşayan Türklerin sayısı altı milyona ulaştı. 5.Müslümanlığı kabul eden Batı Türk boylarınınca yüzyıldan itibaren yazılı dil olarak Arapça'yı kullanmaya başladı. 6.1928 yılında yapılan 'Harf Devrimi', Mustafa Kemal'in en önemli devrimlerinden biri oldu. 7.Türkler, Arap harfleri yerine Latin esaslı Türk Alfabetini kullanmaya başladı. 8.1932 yılında başlatılan Dil Devrimi'ne rağmen Türkçe'nin önemli kısmını Arapça, Farsça ve Fransızca'dan gelen sözcükler oluşturur. 9.Bazı Türkçe kelimeleri bütün dünyada bilinir. 10.Sondan eklemeli dil olan Türkçe, dil bilgisi ve fonetik açısından Avrupa dillerine benzemez.

KONU 14

2. 1.Dünyanın en büyük ülkesi olan Rusya, iki kıta üzerinde yer alır, üç büyük bölgeden oluşur (Avrupa Bölgesi, Sibirya ve Uzakdoğu Bölgesi). 2.Dokuz zaman dilimi boyunca uzanan ülkenin yüzölçümü, 17 milyon kilometre küp. 3.Çok uluslu devlet olan ülkede yüz elli üzerinde ulus yaşar. 4.Resmi dili Rusça olan Rusya'da ulusal televizyon ve radyo yayını yapılır. 5.Rusya nüfusunun çoğunu oluşturan Hristiyanlar, Rus Ortodoks Kilisesi'ne bağlı. 6.Rusya'nın başkenti olan Moskova'nın kuruluş tarihi olarak 1147 yılı kabul edilir. 7.Rusya Federasyonu başkanlık cumhuriyeti. Şimdiki Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin. 8.Yasama görevini, Federasyon Kurulu ve Devlet Dumasından oluşan Federal Meclis, Yürütme görevini ise RF Hükümeti yerine getirir. 9.On sekiz ülke ile sınırı olan Rusya, Bağımsız Devletler Topluluğu, Şanghay İşbirliği Örgütü, G8 ülkelerinin yanında birçok ülke ile ilişkilerini geliştirir. 10.Göller ülkesi sayılan Rusya'da dünyanın en derin gölü olan Baykal Gölü bulunur.

KONU 15

2. 1. Rusya'nın bilim, kültür ve iş merkezi olan Moskova, ülkenin en kalabalık şehri. 2. Her gün binlerce turistin geldiği Moskova'da beş havaalanı ve dokuz demir yolu garı var. 3.Roma ve İstanbul gibi yedi tepe üzerinde kurulu bir şehir olan Moskova'nın en yüksek tepesi, Vorobyevı Tepesi. 4.Avrupa'nın en soğuk metropolü sayılan Moskova'da kış 4-4,5 ay sürer. 5.Baktığımız Moskova'nın haritası, şekil açısından büyük bir örümcek ağını anımsatır. 6.Moskova'nın sokakları Kremlin ve Kızıl Meydan'dan güneş ışıkları gibi dağılarak büyük caddelere geçer. 7.Bugünlerde dört ulaşım halkası olduğu Moskova'da ciddi trafik sorunları yaşanır.

8.Moskova'nın yolları ve metrosu, işe gidiş ve işten çıkış saatlerinde kalabalık olur, çünkü her gün merkezdeki işyerlerine giden Moskovalılar, akşama doğru şehrin kenarlarında bulunan evlerine gider. 9.1931 yılında inşasına başlanan Moskova Metrosu'nun toplam hat uzunluğu bugünlerde üç yüz kilometreyi aşar. 10.Açık hava müzesini anımsatan Moskova'nın sokaklarında eski kiliseler, güzel saraylar ve konaklar bulunur.

KONU 16

2. 1.Moskova'nın kurucusu, Suzdal Prensi Yuriy Dolgorukiy kabul edilir. 2.Kuruluş tarihi 1147 yılı kabul edilen Moskova, 1238 yılı Tatar-Moğol istilasından sonra bütün Rus prenslikleri Altın Ordu egemenliğine girdi. 3.Altın Ordu'nun egemenliği 1480 yılında sona erdikten sonra Moskova Rus Devleti'nin başşehri oldu. 4.III. İvan, şehri yeni Konstantinopolis'e dönüştürmeyi amaçlayarak Moskova'da geniş bir inşaatı başlattı. 5.Korkunç İvan döneminde Kazan ve Astrahan Hanlıkları fethedilip Rus Devleti de böylece daha da güçlendikten sonra Kızıl Meydan'da Kazan'ın ele geçirilişinin şerefine Aziz Vasiliy Katedrali yapıldı. 6.On yedinci yüzyılın başında Moskova, Polonyalılar tarafından fethedildi ve taht kavgaları başladı. 7.Moskova'yı Polonyalılardan kurtarmak amacıyla Nijniy Novgorod şehrinde Minin ve Pojarskiy önderliğinde bir ordu kuruldu. 8.Kızıl Meydan'da Moskova'yı Polonyalılardan kurtaran Minin ve Pojarskiy'in heykeli bulunuyor ve Devlet Duması'nın 2004 yılında kabul ettiği kanuna göre bu olayın şerefine 4 Kasım'da Halkın Birliği Günü kutlanır. 9.I. Petro 1712 yılında Rusya'nın başkentini Sankt-Petersburg'a taşıdıktan sonra Moskova ikinci plana çekildi. 10.Moskova'da, on dokuzuncu yüzyılın başında tamamen boşalmış ve yıkılmış şehri fetheden sonra da soğukların başlaması nedeniyle şehri terk etmek zorunda kalan Napolyon'u yenme şerefine yapılan Kurtarıcı İsa Katedrali bulunuyor. 11.1917 Sosyalist Devreminden sonra iktidara gelen Bolşeviklerin liderleri, başkenti Moskova'ya taşıdılar. 12.Stalin döneminde başlayan yeni sokak ve binaların inşası, şehrin çehresini değiştirdi. 13.Perestroyka zamanında Moskova'da gece kulüpleri, restoranlar, kumarhaneler ve beş yıldızlı oteller kuruldu. 14.1992 yılında ilk defa Moskova'nın Belediye Başkanı olan Yuriy Lujkov, Enka, Urban, Ant Yapı gibi Türk inşaat şirketleriyle yakın işbirliği yaparak şehirde çok yeni modern bina yaptı. 15.Moskova'nın en büyük projelerinden biri, bir takım gökdelenlerden oluşan Moscow City Projesi.

Чай пили... по-турецки говорили

Многие с детства помнят слова: «Чай пили, чашки били, по-турецки говорили». Происхождение детской считалочки и ее связь с турецким языком далеко не ясны; бесспорно только одно – чай имеет большое значение в повседневной культуре России и Турции. Как и русские, турки ходят в гости «на чай»; а слова «чай» и «самовар» звучат на русском и турецком языках практически одинаково. Несмотря на то, что традиции чаепития в России и Турции отличаются друг от друга, распитие этого напитка в обеих странах издавна является признаком дружелюбия и гостеприимства, поводом для душевной беседы. Турецкая пословица «Разговор без чая как небо без луны», несомненно, будет понятна и близка любому русскому человеку. Пособие, которое Вы держите в руках, поможет Вам научиться вести разговор по-турецки на самые различные темы. Тексты и упражнения, представленные здесь, направлены на отработку разговорных навыков в условиях неязыковой среды и будут полезны тем, кто только начинает или же продолжает изучать турецкий язык в ВУЗе, на языковых курсах или самостоятельно.

ISBN 978-5-98421-168-0

9 785984 211680